Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 151 (13946) | 1975 оной июниин 29, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

ТЮМЕНИИН АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНТО ГРАЖДАНСКА АВИАЦИИН УПРАВЛЕНИИН ПИЛОДУУД БА ШТУРМАНУУДТА, ИНЖЕНЕРНҮҮД БА ТЕХНИГҮҮДТЭ, ХҮДЭЛМЭРИШЭД БА АЛБА ХААГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет ажалайтнай ехэ илалтаар — юһэдэхи табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэнтэйтнай дашарамдуулан, таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршална.

Туйлагдаһан амжалтанууд хадаа партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ тушаа таанадай шэн габьяатайгаар ажаллаһанай, социалис мүрысөөнэй нүлөө ехэтэй байһанай, партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй политическэ болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһанайнь үрэ дүн мүн болоно.

Гражданска авиаци манай ороной экономикые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ бүри ехэ удха шанартай болоно. Авиациин хэрэглэгдэдэггүй арадай ажахын нэгэшье һалбари мүнөө бодото дээрээ байхагүй. Энэ хадаа танай управлениин жэшээ дээрэһээ эли тодоор харагдана. Авиаторнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар мүнөөнэй табан жэлэй имагтал дүрбэн жэл хахад соо Тюмениин областьдо хэдэн миллион хүнүүд нишэ тиишээ абаашагдаа; нефтиин ба газай тон ехэ хэбтэшэнүүд нээгдэжэ ашаглагдаа, хэдэн мянгаад километртэ соргонууд ба электрын элшэ хүсэ дамжуулха утаһанууд татагдаа: хүрэжэ ошохын аргагүй шахуу барилганuудта арадай ажахын яаралтай миллион үлүүтэй тонно ашаан абаашагдаа.

Аэрофлодой бүхы хүдэлмэрилэгшэд шэнги, Тюмениин авиаторнууд гүрэнэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тула саашадаашье нэтэрүү оролдосотойгоор ажаллаха, үйлэдбэриин ашаг үрые улам саашадань дээшэлүүлхэ, авиацяар ашаа шэрэлгын эрилтэнүүдые саг соонь бүрин дүүрэнээр хангаха, шэнэ авиационно техникэ ашаглаха, авиацие арадай ажахыда бүри үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө зорюулха байха гэжэ батаар этигэжэ байһан Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

КПСС-эй XXV съездые эрхимээр угтаха тушаа зохёохы ажалдатнай шэнэ амжалтануудые, туйлалтануудые таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

...ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР ...БЭЛЭДХЭХЫН ТҮЛӨӨ

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ, ...нэ табан жэлые хурдан алхасатайгаар угтахын, КПСС-... XXV съездые ажалай шэнэ илалтануудаар тэмдэглэхын ...ла байгша ондо хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ, һайн шанар... тэжээл бэлэдхэжэ абаха зорилго табигданхай. Мүнөө ...элдэ таряалан, сабшалангай ургасын һайн байхые хэ...ада абажа, нёдондонойхиһоо 1,5 дахин ехэ бүдүүн, ...эмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха гэһэн шиидхэбэри КПСС-эй обкомой һаяхан болоһо үнгэрһэн Пленум ...аа. Иимэ арга боломжонууд аймаг, ажахы бүхэндэ ...н.

Энээниие Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Бэшүүрэй совхозой болон бусад ажахынуудай хэ...э байһан ажал гэршэлжэ үгэнэ. Эдэ ажахынууд үбһэ ...ээр хуряажа абахын тула сабшалангаа һайса үтэгжүүл...э, хэдэн удаа уһалжа, таряалан дээрэ олон жэлэй но...о горитой ургуулжа байнхай. Үбһэ хуряаха хүдэлмэреэ ...гэлжэдэнь оньһожоруулжа, тэрэнээ богони болзорто, ...айнаар хуряажа абаха хүсэлтэй. Тэрэшэлэн сенаж бо...он силосто орохо ургамалнуудые урдынхиһаа ехээр ...арижа, ургасынь хойноһоо оролдосотойгоор харууһална. ...енаж, силос дараха цементээр ханалагдаһан нүхэнүүдые ...энээр барижа байна. Эдэ бүгэдын ашаар нёдондонойхи...оо 2—3 дахин ехэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ абахаар ...раална. Мүнөө эдэ ажахынууд тэжээл бэлэдхэлгэдээ ...гэс бэлэн боложо, набшаһата тэжээл, халааахай гэхэ ...этые сутлуулжа байна. Хяагтын аймагай Хүдэриин, Зэ...ын аймагай Ториин совхозууд эдэ үдэрнүүдтэ набшаһа...а тэжээл, халаахай гэхэ мэтые бэлэдхэжэ, АВМ-04 мэ...инаая хүдэлгэжэ, ногооной гурил гаргажа захалаа.

Мүн уһанда абтадаг гол газарай ногоое, ожорһо саб...аха хүдэлмэри эхилхээр болонхой. Тэрэшэлэн хабартаа ...ура бороотой байжа, сабшалангайшье ногоон урда жэл...үүдэйхиһээ нилээд эртэ хуряагдахаар байна.

Хэды тиимэ байбашье таряалан, сабшалангай ургаса ...эшэлүүлхэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие заахашье ...ройтуулангүй захалха талаар олохон дутагдалнууд ...арна. Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагай олохон ...ажахынууд үбһэндөө оройтожо ороһоной уршагһаа саб...алангайнгаа горитой хубиие жэл бүри хуряажа абан...үйгөөр һалгаадаг. Мүнөө жэлдэшье эндэхи «Эрдэм» ...овхоз үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридөө аали ноб...оор бэлдэжэ, машина, хэрэгсэлнүүд, силосэй ногоо ху...аха комбайнууд бэлэн болгогдоогүй байһаар. Набшаһа...а тэжээл, халаахай ногооноор хатаажа абаха хэрэг тоог...оногүй.

Урда жэлнүүдтэ олохон колхоз, совхозууд сенаж ...айса ханалагдаагүй нүхэнүүдтэ даража, һайн тэжээлээ ...таһан байха юм. Иимэ ушар Загарайн аймагай Оно...ойн совхоздо, Улаан-Үдын аймагай Оронгын совхоздо ...эгдэһэн байгаа. Иимэ байдалые мүнөө жэлдэ дабтаха...йн тула сенаж, силос дараха нүхэнүүдые эртээйһээ ...элдэхэ шухала. Теэд мүнөө дээрээ энэ хүдэлмэри хан...алтагүйгөөр ябуулагдана.

1975—1976 онуудай үбэлжэлгэдэ хүсэд хүрэхэ һайн ...анартай тэжээл бэлэдхэхэ талаар КПСС-эй обкомой ...дахи Пленумэй тогтоолые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүл...ын тула эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхажа, тэ...ээл бэлэдхэхэ түсэбөө заабол бэелүүлхэ хэмжээнүүд ...а хаанагүй абтаха ушартай. Нэн түрүүн үбһэ, сенаж, ...илос бэлэдхэлгэдээ һайса түхеэржэ, тэрэниие саг соонь ...илээд, һайн шанартайгаар ябуулха эрилтэ табигдана.

Түрүү ажахынуудай жэшээгээр үбһэ хуряалгын жэг...рэн эхилтэр набшаһата тэжээл, халаахай сутлуулжа, ...үдэр газарта хатаажа абаха хүдэлмэри гол түлэб ...үргэгдэхэ зэргэтэй. Энэ хүдэлмэридэ оньһожоруулаг...амал тусхай звенонууд, һургуулиин һурагшад олоор та...гдаха, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд ...олон алба хаагшадай хүсөөр субботнигууд болон вос...реснигүүд эмхидхэгдэхэ байна. АВМ түхеэрэлгэнүүдэй ...и газарта энэ тэжээлэй зарим хубинь витаминна гурил ...олгогдон гаргагдаха ушартай.

Республикымнай ажахынуудта үбһэ хуряалга эгээл ...ухала хүдэлмэри болоно. Энэ жэлдэ хура бороотой бай...а, ногооной гараса хаа хаанагүй һайса һайн. Тиимэһээ ...жахы бүхэндэ үбһэшэдэй хүсэд оньһожоруулагдамал ог...дуудые эмхидхэхэ, мүн машинаар хуряажа болохогүй ...азарта, шугы бургааһан соохи, дэгнүүлтэй газарта гар ...жууараар сабшажа абаха шухала.

Үбһэ хуряалгын шанарые эрид дээшэлүүлхын тула үб...эшэдэй звенонуудай ажалай түлөөһые һурилһэн үбһэ...эйнь хэмжээнэй, шанарайнь зэргээр тогтоохо хэрэгтэй. ...иихэдэ үбһэшэдэй звенонуудай, отрядуудай дунда со...иалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүрысөөндэ эр...имлэгшэдые али болохоор урмашуулха байна. Илан...аа звеногой гэшүүн бүхэндэ хубаарилхада хэды цент...ер үбһэн хүртэнэб гэжэ харалсаха саг ерээ. Энэ жэлдэ 550 мянган тонно гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1,7 да...ин ехэ үбһэ бэлэдхэжэ абаха гээшэ бүхы колхознигуу...ай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй дайшалхы зорилго бо...оно.

Энэ жэлдэ сенаж, силос ехээр даража абахаар хараал...а, элдэб ургамалнууд — кукуруза, горох обёосой холи...о ехээр таригдаа. Силосэй ургамалнуудай холисо, олон ...элэй ногоонуудай тарилгын үргэдхэһэниие, хабартаа ...ртэ таригдаһаниие анхаралдаа абахада, сенаж, силос ...аралга мүнөө жэл эртэ эхилхэ байна. Тиимэһээ тэрээн...э эртээнһээ бэлдэхэ, силосэй ногоо хуряахаар ороо...ой комбайнуудые, автомашинануудые бүхыдэнь һайнаар ...аһабарилжа, тэндэ ажаллаха хүнүүдые томилхо байна. ...ингээд энэ техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха бү...ы хэмжээнүүдые абаха ушартай.

Республика дотор ногооной гурил гаргадаг 70 гаран ...үхеэрэлгэ бии. Эдэ машинануудые үдэр һүнигүй хүдэл...эжэ, шадаал һаа ехэ витаминна гурил гаргаха зорилго ...абигдана. Тиимэһээ эдэ машинануудта ажалладаг хүкүү...эй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ногооной гури...ай шанар дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохо байна.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин айхабтар ехэ удха ша...артай байһан тула энэ хэрэг партиин райкомуудай, пар...ийна организацинуудай үдэр бүриин анхаралда абтажа, ...отой һайнаар эмхидхэгдэхэ байһаниинь элитэ.

Түгэсхэхы жэлэй ГАБШАГАЙ АЛХАМ

Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын совхозой суута хонишон Бато-Цыбик Мункуевич Аюшеев түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ 100 хонин бүриһөө 110 хурьга абажа, ажалдаа ехэ амжалта туйлаа. Түрүү хонишон республикынгаа, мүн оронойшье түрүү хонишодой баян дүй дүршэлые наринаар шэнжэлэн үзэдэг, ажал хэрэг дээрээ ойлгоһоноо нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдодог юм. Бато-Цыбик Мункуевич Зэдын аймагай суута хонишод Г. Рабдаев, Д. Свистунов гэгшэдэй ажалтай танилсахаяа тэдэнэртэ айлшалан ошохо хүсэлэнтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б-Ц. М. Аюшеев.

С. ОЧИРОВАЙ фото.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ БЭЛЭГ

Һаяхан Уран зохёолшодой холбоондо нээмэл партийна суглаан боложо, КПСС-эй XXV съездые угтуулан, Буряадай литературын асуудалнуудые шэнжэлдэг эрдэмтэд уригдаһан байна.

Уран зохёолшодой холбооной правлениин гэшүүн, Буряадай АССР-эй арадай уран зохёолшо А. А. Бальбуров табигдаһан асуудалаар элидхэл хэбэ. Уласхоорондын байдалда туйлагдааһ байһан политика тушаа тогтоод, республикын ажалшадай эршэмтэйгээр ажаллажа, КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байһан тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Арадай баялиг арьбадхажа байһан ажалшадай социалис мүрысөөнэй хажуугаар уран зохёолой согсолбори бэлдэжэ хэблэн гаргаха тухай дурадхал элидхэл дотор хэлэгдэбэ. Тэрэ согсолбори соо агуу ехэ Ленин тухай, Коммунис парти тухай шүлэгүүд, ажалай түрүүшүүл тухай уран хурса очеркнууд, рассказууд оруулагдаха ёһотой. Литературын туйлалтануудые олоной дунда нэбтэрүүлдэг бюрогой ажал тушаа, Байгал-Амарай түмэр замай барилгада уран зохёолшодой уран үгээ зорюулха тухай элидхэл соо хэлэгдэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ уран зохёолшод Д. Хилтухин, Д. Жалсараев, Н. Балдано, Н. Дамдинов, Г. Чимитов, А. Уланов, Ц. Галсанов болон бусад нүхэд хабаадаба. Үгэ хэлэһэн хүн бүхэн КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ юу хэхэ тухай тодорхой дурадхал хэлэхэһээ гадна, тусхай согсолбори хэблэхые ехэтэ һайшааба. Тиихэ зуураа, согсолборидо оруулагдаһан зохёолнуудай мүнгэн түлбэриие эб найрамдал хамгаалгын жасада оруулха гэжэ һанамжалаа. Тэрэниинь бүхы уран зохёолшод тон ехээр һайшаажа, нэгэн дуугаар дэмжэбэ.

Һаяын сагуудта уран зохёолшодой тусхай бригаданууд Агын болон Усть-Ордын Буряадай национальна округуудта ошожо, тэндэхи уншагшадтай уулзалгануудые хэхээр хараалагдаа. Мүн баһа олон уран зохёолшодой хабаадалгатайгаар Баунтын болон Хойто-Байгалай аймагуудта БАМ-ай барилгашадтай уулзалгануудые үнгэргэхэ юм.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ, мүн КПСС-эй XXV съездэ зорюулагдаһан «Байгал» журналай тусхай номернуудай гаргагдаха байһан тухай ахамад редактор Н. Г. Дамдинов суглаарагшадта хөөрэбэ.

Суглаанда хабаадагшад хараалагдаһан түсэбүүдые һайшааһан тогтоол нэгэ дуугаар батлан абаба.

Ц. ДОНДОГОЙ.

КПСС-эй РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Захааминай райкомой ээлжээтэ пленум боложо, эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Нүхэр **Н. Б. Михеевэй** ондоо ажалда орохо болоһонтойнь дашарамдуулан, тэрэниие КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретариин, бюрогой гэшүүнэй уялгануудһаа пленум сүлөөлһэн байна. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр **Бадмаев Санжажап Сультимович** һунгагдаба. Нүхэр Бадмаев энэл райкомой секретаряар хүдэлжэ байһан юм. Урдань тус райкомой эмхидхэлэй таһагые даагшаар хүдэлжэ байһан **Иннокентий Егорович Григорьев** КПСС-эй райкомой секретаряар һунгагдаа.

Манай корр.

Яруунынхидай үүсхэл дэмжэнэбди

ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ШИИДХЭХЫН ТҮЛӨӨ

Юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэхын тула манай «Дружба» колхозой ажалшад байгша ондо ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ болоно. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар түгэсхэхы жэлэйнгээ түсэб бэелүүлхэһээ гадна урда жэлнүүдэйнгээ үри шэри дүүргэлсэхэ ёһотойбди. Тингэжэ байгша ондо бүхыдөө 4356 центнер мяха, 9498 центнер һү, 834 центнер нооһо гүрэндэ тушааха болонобди.

Эдэ уялгануудаа заатагүй бэелүүлхын тула манай колхозой малшад, мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэд ехэхэн бэлэдхэл хэжэ байна. Мяха худалдаха түсэбөө дүүргэхэ гээшэ манай нэн түрүүшын зорилго болоно. Энээнэй тулада 750 үхэр зунай бэлшээридэ таргалуулха гэжэ шиидээбди. Мүнөө бэлшээн таргалуулгын 5 гүүртэ Шара-Тала, Улаагта, Яруунын жалга, Бага майла гэжэ газарнуудай зуһалангуудта абаашагданхай. Эбэртэ бодо малай шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммһаа бага бэшээр нэмэхэ гэһэн уялгануудые абаад, адуулагшаднай малаа үдэр һүнигүй тунга ногоондо бэлшээжэ эхилээ. Дүй дүршэлтэй малшад Б. Жамсуев, В. Калашников болон бусад зунай һаранuудта үндэр дүн туйлахын түлөө мүрысөөндэ оролсонхой.

Мүн мяханда тушаагдаха хонидой шэгнүүрые ехээр нэмээхэ шухала. Апрель һарада 1600 эрье хонид шахан таргалуулагдажа байна. Июниин һүүлдэ хонин бүриин шэгнүүрэй 43 килограмм болоходо гүрэндэ тушаахабди. Харин июль һарада хүгшэрһэн, гологдоһон 3000 хонид баһал шахан таргалуулагдаха, толгой бүринь 40 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр худалдагдаха юм. Бүхыдөө 690 центнер хониной мяхан гүрэндэ тушаагдаха. Зундаа хонин бүхэнэй шэгнүүрые 10—15 килограммаар нэмээбэл, энэ зорилгодо хүрэхэ байнабди. Мяха абаха түсэбэймнай дүүргэлтэдэ гол үүргэ ээлхэ үхэр малай шэгнүүрые зундаа толгой бүриин 100 килограммаар гэхэ гү, али 400 центнерээр нэмээхэ болонобди.

Һаамхай үнеэдэй һүрэгүүд энэ зундаа холын бэлшээридэ абаашагдахагүй, үбэлжөөнүүд шадараа зуһахань. Юуб гэхэдэ, үбэлжөөн шадар һайжаруулагдаһан бэлшээринүүдые бэлдэһэн байнабди. Зундаа үнеэдые бэлшээхэ участогууд хорёологдожо, саг соогоо уһалагдажа эхилээ. Жэшээнь, Түбэй гүүртэ 192 га һайжаруулагдаһан бэлшээритэй юм. Энээнэйнь 102 га — нэгэдэхи, 90 га — хоёрдохи бэлшээри гэжэ амяарлан хорёологдонхой. Эдэ бэлшээринүүдые һэлгүүлэн, үнеэдэй эдеэлүүлэгдэхэ гурим тогтоогдонхой. Поперечнын гүүртэ 103 га, Улзытын гүүртэ 30 га һайжаруулагдаһан бэлшээритэй, мүн һүүлшынхидэнь 50 гектар ногоон тэжээл болгогдохоор ургамалнууд таригданхай. Эдэ бэлшээринүүд дээрэ нилээд ехэ наг шэбхэ тараагдажа, минеральна утэгжүүлгэ оруулагдаа. Мүнөө үедэ һубагуудһаа, бүлүүр станцинуудһаа бэлшээринүүд хоёрдохёо уһалагдаа. Май һарада бороогой ороогүйшье һаа, эдэ бэлшээринүүд дээрэмнай ногоон һайнаар ургажа байнхай. Тингэжэ үнеэдшье һү шэмээ нэмээжэ эхилээ. Һүүлэй үедэ колхоздо бүхыдөө сүүдхын 32 центнер һүн һаагдажа, 29 центнерынь гүрэндэ тушаагдана. Байгша оной июлиин нэгэнһээ бүхы үнеэдэйнгээ 80 процентые оньһон аргаар һаадаг болохомнай. Мүнөө һаалиин түхеэрэлгэ тодхогдожо байна.

Гадна, һүнэй шанарые дээшэлүүлхэ талаар колхоздо ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ. Һү хүргэхэ түхеэрэлгэ тодхогдоо, һаалиин хэрэгсэлнүүдые угааха тусхай машинанууд худалдан абтаа, уһа бусалгаха түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Эдэ бүгэдын ашаар манай ажахыда һаагдадаг бүхы һүн 1-дэхи сортоор тушаагдадаг болоо. Һайн шанартай продукци абахын түлөө колхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн оролдоло гаргана гээд хэлэлтэй.

Тиихэ зуураа, үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхэ гээшэ дайшалхы зорилго гэжэ сохосхогдонхой. Зунай һаранuудта үнеэн бүриһөө 1.000 килограмм һү һаахын түлөө мүрысөөндэ оролсоһон манай түрүү һаалишад М. Андреева, Е. Цыренова болон бусад һүүлэй үедэ үнеэдэйнгээ һаамые эрид дээшэлүүлжэ байнхай.

Зунай сагта тугалнуудые һайнаар түлжүүлэн томо болгохо талаар шухала хэмжээнүүд абтаа. Бүхы тугалнууд үбэлжөөнэй байрануудта дүтэ газарта зуһаха юм. Тэдэниие бэлшээхэ участогууд хорёологдонхой, саг соогоо уһалагдана. Халуун наратайда, бороо хуратайда туг алнуудые оруулха һарабшанууд хэгдээ. Дүршэл шадабаритай хүнүүдтэ эдэ тугалнууд даалгагданхай. Тэдэнэр зунай дулаан сагта туг алнуудые түргөөр томо болгохо, гарза хоролтодо оруулхагүй гэһэн уялгануудые абаад, хэлэһэндээ хүрэхын тулада оролдосотойгоор хүдэлжэ байна.

Яруунын совхозойхидой хандалгые халуунаар дэмжэн, манай колхозой малшад зунай элдин һаранuудта ниитынгээ малай ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлжэ, юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ехэхэн алхамуудые хэхэ байхань лабтай.

С. ЦЫРЕНОВ.
Яруунын аймагай «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

АЛМА-АТА ЗОРИБО

Манай республикын залуу хонишодой түлөөлэгшэд Казахай ССР-эй ниислэл хото Алма-Ата ошохоёо мордобо. Тэндэ зарлагдаһан залуу хонишодой бүхэсоюзна гурбадахи слёдой хүдэлмэридэ тэдэнэр хабаадалсаха юм.

Зэдын аймагай Ленинэй ордента Борьёогой совхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Гасарун Лубсанович Рабдаев энэ делегациин бүридэлдэ оролсоно. Ушарынь юуб гэбэл, республика дотороо мэдээжэ болоһон Г. Л. Рабдаев хоёр жэлэй саада тээ залуу хонишодые шефтээ абаад, дүй дүршэлдөө һургаха талаар олондо туһатай ехэ хүдэлмэри хэжэ, эрхим һайн һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой бшуу.

Борьёогой совхозой залуу хонишон Виктор Базаров, Мухар-Шэбэрһээ Иван Овчинников болон бусад энэ заншалта слёдой хүдэлмэридэ хабаадалсаха хуби заяатай байгаа.

Б. ВАНЧИКОВ.

„ШАХТЕР"— ХҮДӨӨГЭЙХИДТЭ

Галуута-Нуурай «Шахтер» гэжэ соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригада аймаг дотороо үнинэй хүндэтэй болонхой юм. В. С. Володин энэ агитбригадые хүтэлбэрилжэ, программаа саг үргэлжэ шэнэдхэн зохёожо байдаг.

Һаяшаг тус агитбригада аймагай ажахынуудта ошожо, зүжэг наада харуулжа байна. Программадань дуу хатар, шог ёгто үгүүлэл, уран шүлэг гэхэ мэтын зүйлнүүд оролсоно. Гадна хөөрэлдөө хэнэ, ханын газетэ гаргана.

Ц. БАЛДАНОВ.
Сэлэнгын аймаг.

ХҮРШЭНЭРТӨӨ АЯЛГА ДУУТАЙГААР

Манай аймагай уран бэлигтэн һаяшаг Түнхэнэй аймаг ойложо, зүжэг наада харуулба.

Арба гаран үдэрэй туршада аймагай бүхы шахуу ажахынуудай бригада, фермэнүүдээр, мүн «Нилово-Пустынь», «Аршан» курортнуудаар ябаһан байна. Хаанашье манай артистнарые хани халуунаар угтажа, хонгёо гоё аялга дуунуудыень һонирхон шагнаһан байна.

Уран һайханай ажалда таһалгаряагүй ябадаг эдэбхитэдэй, жэшээнь, райпогой хүдэлмэрилэгшэ Нима Галсанов, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха комбинадай филиалые даагша Вера Борбуева, аймагай больницын врач Вячеслав Олзошкин болон бусадай гүйсэдхэһэн номернуудые хөөрагшад халуунаар угтаа.

Гадна манай аймагай уран бэлигтэн Түнхэнэй аймагай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдтэй, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин багшанартай уулзажа, ажал хэрэг тухайдаа хөөрэлдэһэн, дүй дүршэлөө хубаалдаһан байна.

Тиихэдэ Түнхэнэй аймагай соёлшод манайда июль һарын хахад багта зүжэг наадатайгаар айлшалжа ерэхээр бэлдэнэ.

В. БИЛЬТАГУРОВ.
Ахын аймагай Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

РСФСР-эй ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛ

Россиин Федерациин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд июниин 27-до продукци худалдаха ниитэ хэмжээгээр ба шухалын шухала зүйлэй олонхи хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгээр түрүүшын хахад жэлэй түсэбые дүүргэһэн байна.

ДЕЛЕГАЦИИН БУСАЛГА

БУДАПЕШТ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй совет делегаци Москвагаа ерэхэеэ Будапештһээ июниин 27-до мордобо. Энэ делегаци Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй XXIX сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсаа һэн.

Аэродром дээрэ энэ делегациие ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Лазар болон бусад тушаалтад үдэшэбэ. Үдэшэгшэдэй дунда ВНР-тэ байдаг СССР-эй элшэн сайд В. Я. Павлов байлсаа.

Тэрэ үдэртөө делегаци Москвагаа бусажа ерээ.

***

Энэ делегацида КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, СССР-эй министрнүүд В. Ф. Гарбузов, И. И. Казанец, Л. А. Костандов, П. С. Непорожний, Н. С. Патоличев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов, СЭВ-тэ байдаг Советскэ Союзай саг үргэлжын түлөөлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Н. Титов гэгшэд оролсоһон байна.

Аэродром дээрэ делегациие СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, бусад тушаалтад угтаһан байна.

Угтагшадай дунда Советскэ Союзда байдаг ВНР-эй элшэн сайд Дьюла Рапаи байлсаа.

ЭХЭ ОРОНДОО, ПАРТИДАА ҮНЭН СЭХЭ

СЭРЭГЭЙ АКАДЕМИНҮҮДЫЕ ДҮҮРГЭГШЭДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ КРЕМЛЬ СОО УУЛЗАЛГА БОЛОБО

СССР-эй Оборонын министерство, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлени сэрэгэй академинүүдые дүүргэгшэдэй хүндэлэлдэ, июниин 27-до уулзалга эмхидхэбэ. Кремлиин Ехэ ордон соо Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой, мүн аха дүү социалис оронуудай арминуудай генералнууд, офицернууд суглараа. Тэдэнэр совет сэрэгэй дээдэ һургуулинуудые амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм. Заншалта болоһон гуримаар академинүүдые дүүргэгшэд сэрэгэй элитэ начальнигуудтай уулзахаяа, аян замай һайн һайхан үгэнүүдые дуулахаяа Кремльдэ ерээ ха юм.

Энэ уулзалга дээрэ хани халуунаар угтагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко үгэ хэлээ. Тэрэ хадаа һургуулияа дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, эндэ суглараагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, КПСС-эй Центральна Комитедэй, Политбюрогой болон КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь үмэнэһөө хани халуун амаршалга хүргөөд, саашанхи хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень хүсэһэн байна.

Сэрэгэй академинүүдые дүүргэгшэдтэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгые А. А. Гречко нэрьемэ альга ташалган доро уншаба.

Урдатнай табигдаһан бүхы зорилгонуудые таанад нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байхат, манай алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ эрхим хубитаяа оруулха байхат гэжэ танай үмэнэһөө манай партиин Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, Советскэ правительствые найдуулхыемнай намда зүбшөөгыт гээд үгынгөө түгэсхэлдэ СССР-эй Оборонын министр хэлээ.

Энэ уулзалга дээрэ Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ сэрэгэй академи дүүргэһэн подполковник В. А. Муравьев, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ Генеральна штабай сэрэгэй академиие дүүргэгшэ Чехословакиин арадай армиин подполковник Ян Козоед, М. Ф. Фрунзиин нэрэмжэтэ сэрэгэй академиин кафедрын начальник генерал-лейтенант В. Г. Резниченко, Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуковай нэрэмжэтэ ПВО-гой сэрэгэй командна академиин начальник, авиациин маршал Г. В. Зимин гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

ПАРТИИНА БУЛЭГ БА КОЛЛЕКТИВ

Партийна ажабайдал

Партийна бүлэгүүдэй хэды шэнээн ехэ удха шанартай байһые бидэ һайн ойлгонобди. Ажалша коллективүүдые эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэтэй гол унгинь партийна бүлэгүүд болоно ха юм.

Тиимэһээ бидэнэр, коммунистнууд, бүлэгэйнгөө нэрэ хүндые коллектив дотороо дээрэ үргэхые оролдохо ёһотойбди. Тингэхэ зуураа политическэ, үйлэдбэриин асуудалнуудые амяар амяарайнь бэшэ, харин нэгэ доро, нягта холбоотойгоор шиидхэхэ гол уялгатай байнабди. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, партийна бүлэгэйнгөө хүдэлмэриие түсэблэдэг, эмхидхэдэг заншал бата һууриияа эзэлэнхэй.

Вагон хабсаралгын цехэй үүдэ хэдэг ба түмэр хайшалдаг участогуудай коммунистнууд манай партийна бүлэгэй бүридэлдэ ородог юм. Эдэнэр оройдоо зургаан хүншье һаа, эдэ участогуудай коллективүүдэй түхэл маягые, гол үг зорилгые бэедээ даажа абан, олондо харуулжа шадаха хүсэниинь мүн гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйб гээд һананаб.

Ямар шэнэ үүсхэл, хүдэлөөн бии болоноб — коммунистнууд эхи табина бшуу. Эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэеэшье партиин табиһан эрилтэдэ харюулмаар дүүргэнэбди гэжэ мүн лэ хэлэхэ байнаб.

Парти доторой хүдэлмэри тухайда түрүүн хөөрэхэ һанаатайб.

Манай коммунистнууд бултадаа үнинэй хүдэлмэришэд юм гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Дүршэлтэй, үндэр шадабаритай модошо дархашуул, жестянщигууд ха юм. Тиимэһээ тэдэнэрэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха зорилго бидэнэй урда табигдана. Гадна ажал ябуулгыень хүтэлбэрилхэ, эмхидхэхэ зорилго тобойн гаража ерэнэ. Би тиигэжэ ойлгогшоб.

Нэн түрүүн партийна суглаанууд тухай хэлэхэ дуран хүрэнэ. Энэ хэрэг партийна журам һайжаруулхада ехэ туһа хүргэдэг. Тиимэһээ энээндэ хайша хэрэгээр хандажа, ёһын тэдысэ үнгэргэжэ болохогүй. Энэ ушарһаа уламжалан, партийна суглаануудта эртээнһээ бэлдэжэ, үзэмжэдэнь табигдаха асуудалнуудые алишье талаһаань хаража, бодожо үзэхэ гээшэ тон шухала юм.

Тиигээд һарадаа нэгэ дахин болодог суглаагаа үнгэргөөд лэ, ямаршье шухаха асуудалай гараа һаа, ээлжээ хүлеэгээд һуултагүй гэжэ һанагшаб. Саг дары суглараад, сагай эрилтээр табигдаһан шухала, хэрэгтэй юумые яажа шиидхэхэ тухайгаа хэлсээдхихэдэ алишье талаһаа туһатай байна бшуу.

Суглаануудта бэлдэхэ үедөө партида абахаар гэжэ һанаһан зониие хэрэглэжэ болоно. Даабари үгөөд, хэр дүүрэһыень шалгахадаа, тэрээнтэй хөөрэлдэжэ, дүтэ мэдэхэ болохо ха юмши. Энээнһээ уламжалан хэлэхэдэ нэмэл партийна суглаанууд ехэ туһатай. Тиимэһээ бидэнэр иимэ суглаануудые таарамжатай сагтань зарладагбди.

Суглаанууд дээрэ элдэб асуудалнууд табигдадаг ааб даа. Жэшээлхэдэ, «Журам ба шинии хүдэлмэри», «Коммунистын үүргэ ба харюусалга», «Ажалай бүтээсэ ба түсэб», «Шанарай өөрын тамгатай болохын тулада юу хээбши» гэхэ мэтэ.

Шэнэ хүнүүдые партида абаха зорилго манай ажал ябуулгын тон шухала, гол хубинуудай нэгэн болоно. Мүнөө хоёр залуу хүдэлмэришэдые бэлдэжэ байнабди. Бага сагаар партийна даабаринуудые үгэнэбди. Жэшээлхэдэ, һунгалтын үедэ тэдэ хоёрнай агитатор байгаа. Яһала эдэбхитэй, бэрхэ хүнүүд байһанаа харуулаа гээд, тэдэниие шефтээ абаһан коммунистнууд һая болоһон суглаан дээрэ хэлээ һэн.

Зэргэеэ олошоруулха үндэһэ һуури манда бии. Тиимэһээ энэ талаар үшөөшье эршэтэйгээр хүдэлмэри ябуулха ёһотойбди гэжэ ойлгонобди.

Партийна даабари тухай хэдэн үгөөр хэлэлтэй хаш. Энэ арга коммунистнуудай ниитын ажал ябуулгые гуримшуулхада, эмхидхэхэдэ ехэ туһатай юм. Бидэ тон һайнаар бодожо үзэһэнэйнгөө һүүлдэ даабаринуудые хубаадаг заншалтайбди. Хүн бүхэнэй юу хэжэ шадаха, шадахагүй байһые хараадаа абаагүй һаашни, хэрэгшни урагшагүйдэхэ жэшээтэй ха юм.

Тиимэһээ хүн бүхэнэй абари зангые, түхэл маягые хараадаа абажа, партийна даабаринуудые үгэхэдэ үрэ дүнгынь һайн байдаг гээшэ.

Бүлэгэймнай гэшүүн бүхэн партийна даабаритай. Тиихэдээ саг үргэлжын даабариһаа гадуур, ойр зуурыншье даабаринуудые дүүргэдэг ааб даа.

Хараад үзэе, Н. А. Зюков — цехэй партбюрогой гэшүүн, партийна комиссиин түрүүлэгшэ. Һунгалтын үедэ агитатор байгаа, П. М. Иванов — цехэй партбюрогой гэшүүн, тус участогуудта уралан нарижуулгын хүдэлмэри эмхидхэхэ даабаритай. Политинформатор В. В. Мжельский — агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ. Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй цехэй соведэй гэшүүн. В. П. Якимов — агитатор. ГПТУ һая дүүргээд ерэһэн залуу хүбүүдэй дунда ябуулагдаха хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түлөө харюусана. П. Н. Рысев — партийна бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ, О. А. Сыпко — цехэй партбюрогой секретарь.

Эдэ баримтануудые наринаар шэнжэлжэ үзэхэдөө, коммунист бүхэн тон харюусалгатай хүдэлмэри бэедээ даажа абанхай гэжэ гансата элирнэ. Тиихэдээ ажалша коллектив дотор ябуулагдажа байдаг ниитын хүдэлмэриин гол һабагшань тэдэнэй гарта байна бшуу.

Уралан нарижуулгын, һурган хүмүүжүүлгын хэрэгтэ бидэ горитой анхарал хандуулнабди. Зохёохы шадабаритай хүдэлмэришэдые эдэбхижүүлхэ зорилго — коммунистнуудай хэрэг ха юм. Тиимэһээ коммунистнуудай үльгэр жэшээ ехэ удха шанартай болоно.

П. М. Иванов, Н. А. Зюков болон бусадшье жэлэй эхинһээ хойшо уралан нарижуулгын 2—4 дурадхал оруулжа, хэдэн зуун түхэриг мүнгэ зөөри алмаха арга боломжо олгоо. Гадна В. В. Мжельский, В. П. Якимов гэгшэд залуу хүдэлмэришэдые мэргэжэлдээ шадамар бэрхээр һургадагаараа цех соогоо мэдээжэ болонхой.

Участок бүхэндэ бии байгаа профсоюзай бүлэгүүдтэй суг бидэнэр хүдэлмэришэдэй сүлөө сагые һонирхолтойгоор, аша туһа ехэтэйгээр үнгэргэхые яһалашье оролдонобди. Кино, театрта олоороо ошолгые, хүдөө гаража амаралгые эмхидхэжэ, яһала һайнаар сагаа үнгэргэдэг болонхойбди.

Партийна бүлэгэй ажал ябуулгые эдэбхижүүлээд, олондо түшэглэн хүдэлмэриеэ ябуулхада, коллективэй ажабайдал нилээн һонирхолтой болоно. Гүрэнэй түсэбшье амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Партийна бүлэгэй коллективэйнгээ гол хүсэн боложо шадаа һаань, амжалта асарха эрхэ байдал заабол тогтохо гэжэ би, һананаб.

П. РЫСЕВ,
партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ.
Локомотив-вагон заһабарилгын завод.

ОЛОН МИЛЛИОН ХҮНЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Улаан-Үдэ хотын пропагандистнуудай суглаан һаяхан болобо. Тэрэ суглаанда хабаадагшад политическэ-һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсээд, һуралсалай 1975—1976 онуудай зорилгонуудые хараалба. КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша В. В. ЗАИКИНА суглаан дээрэ элидхэл хээ. Партиин горкомой секретарь С. В. Ангапов, Улаан-Үдэ хотын партиин райкомуудай секретарьнууд тус зүблөөндэ хабаадаа. Энэ суглаанһаа хэгдэһэн тэмдэглэл уншагшадай анхаралда табинабди.

Политическэ һуралсал мүнөө олон миллион хүнүүдэй шухала хэрэг болонхой. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ манай ниислэл хотын 54 мянган хүн марксистско-ленинскэ һуралсалаа дээшэлүүлжэ, коммунис байгуулалтын теоретическэ ба бодото байдалай шухала асуудалнуудые шудалһан байна. Тиихэдээ тэдэнэр КПСС-эй XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1974 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, партида, совет арадта хандаһан Центральна Комитедэй Хандалгые, үзэл сурталай асуудалнуудаар гаргаһан партиин Центральна Комитедэй тогтоолнуудые һуралсалдаа хүтэлбэри болгоһон юм. Манай партиин Центральна Комитедэй эдэ документнүүд коммунис байгуулалта тушаа, эб найрамдалай программа бэелүүлхэ талаар зорилгодо, шагнагшадые совет патриотизмда, пролетарска интернационализмда үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлһэн байна.

Улаан-Үдын партийна организацинууд коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй политическэ һуралсалые саг үргэлжэ гол анхаралдаа байлгадаг юм. Улаан-Үдэ хотын партиин Железнодорожно, Советскэ, Октябрьска райкомуудай бюрогой заседанинууд дээрэ политическэ ба экономическа һуралсалай ябаса тухай асуудалнууд хаража үзэгдэдэг, дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээнүүд хараалагдадаг байгаа. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсал партийна болон коллективэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа.

Партиин горком политическэ һуралсалые хиналта доро байлгажа, пропагандистнуудые шэлэн табиха, һургаха, хүмүүжүүлхэ асуудалнуудые шухалада тоолодог байна. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ политическэ талаараа бэлэдхэл һайнтай коммунистнууд, арадай ажахын мэргэжэлтэд, предприятинууд ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд пропагандистнуудаар томилогдоһон байгаа. Улаан-Үдын бүхы пропагандистнуудай 85 процентнь дээдэ һургуулитай, тэдэнэй хахадынь дүй дүршэлтэй, олон жэлэй туршада энэ хүндэтэ даалгабари нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ябадаг хүнүүд юм. Пропагандистнуудта партиин горкомой, райкомуудай зүгһөө теоретическэ ба методическа туһаламжа үзүүлэгдэдэг байгаа. КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй үнгэргэһэн семинарнуудта пропагандистнууд ябалсадаг байгаа. Тиихэдэ теоретическэ ба методическа конференцинүүд үнгэргэгдэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй Железнодорожно райком «Ажалшадай экономическа һуралсал, продукциин шанар һайжаруулга» гэһэн темээр һонирхолтой конференци үнгэргөө бэлэй. Тиимэ конференцинүүдтэ гансал пропагандистнууд хабаададаг бэшэ, мүн олониитын түлөөлэгшэд хабаадалсадаг һэн.

Пропагандистска хүдэлмэридэ эрдэмтэд, промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, «Теплоприбор» заводой главна инженер Ю. В. Музыка, АСУ-гай начальник В. М. Климентьев, ажалай ба салин хүлһэнэй, таһагай начальник К. Н. Московченко гэгшэд пропагандистаар ажалладаг юм.

Марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ олон хүн һурана. Үнгэрэгшэ жэлдэ 1.060 хүн һуража гараа. Тус университет авиационно заводто, ЛВРЗ-дэ, прибор бүтээлгын заводто филиалнуудтай юм. Энэ филиалнууд һайнаар ажаллаа, хүдэлмэришэд олоороо һуралсажа гараа.

«Ажалшадай экономическа һуралсалые һайжаруулха» тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар Улаан-Үдын горком нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. 27 мянган хүн экономическа һургуулинуудта һуралсажа гараа. Авиазаводто, локомотив-вагон заһабарилгын, «Электромашина» заводуудта, Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадта экономическа һуралсал һайнаар үнгэрөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Һуралсалай жэлэй дүнгүүд партийна суглаан дээрэ, парткомой заседанинууд дээрэ хаража үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, прибор бүтээлгын заводой партком политическэ һуралсалай дүнгүүдые заводой бүхы пропагандистнуудай хамтын суглаан дээрэ хаража үзэһэн, дүй дүршэлтэй пропагандистнуудай ажал хүдэлмэри согсолһон байна.

Эдэ бүхы баримтанууд элидхэл соо дурдагдаа. Элидхэлэй һүүлээр пропагандистнууд ажал хүдэлмэри, дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдөө, политическэ һуралсал һайжаруулха тухай дурадхалнуудые оруулаа.

«Электромашина» заводой теоретическэ семинарые хүтэлбэрилэгшэ А. Н. Лазарев, авиазаводой марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалдаг һургуулиин пропагандист Е. В. Гетерин, ЛВРЗ-гэй коммунис ажалай һургуулиин пропагандист К. Н. Манжигеев, мяха-консервын комбинадай пропагандист Н. Н. Матвиенко болон бусад энэ суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй горкомой секретарь С. В. Ангапов түрүү пропагандистнуудта КПСС-эй обкомой, горкомой Хүндэлэлэй грамотануудые, бэлэгүүдые барюулаа.

Пропагандистнууд Г. Д. Курбетьев, Г. С. Хамаганов, А. М. Шайкро, Г. Г. Шобогоров, Г. А. Мандарханова, В. Г. Васильев, В. В. Кондрашов болон бусад Хүндэлэлэй грамотануудта, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэһэн.

Суглаанда хабаадагшад Улаан-Үдын бүхы пропагандистнуудта зорюулһан хандалга баталан абаа.

С. ОЧИРОВ.

Стахановска хүдэлөөнэй 40 жэлэй ойдо

АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГА ҮҮСХЭҺЭН ХҮДЭЛӨӨН

Сэлэнгын совхозой түб тосх онһоо арбаад модоной газарта Ехэ-Сагаан гэжэ тосхон оршодог. Эндэ Буряад орон дотор алдар сууда гараһан эрхим һаалишадай нэгэн байһан Долгоржап Эрдынеева ажаһуудаг. Долгоржап Бальжиевна 34 жэлэй туршада мал ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, һайн үрэ дүн туйлаһан байна. Стахановска хүдэлөөнэй дүлэтэ жэлнүүдтэ нүхэр Эрдынеева өөрынгөө хаба шадалые харуулһан.

1930 онһоо 1935 он болотор «Улаан Үдэнгэ» колхозой һаалишанаар хүдэлхэ зуураа адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлһэнэй, илангаяа тугалнуудые хоролтогүйгөөр харууһалһанайнгаа түлөө Д. Эрдынеева 1936 ондо Москва хотодо болоһон ажалай баатарнууд — стахановецуудай суглаанда хабаадаһан, Ленинэй ордендо хүртэһэн юм.

Сэлэнгын совхоздошье тугалшанаар ажаллахадаа эрхим амжалтануудые туйлаһаар лэ байгаа һэн. Жэшээлхэдэ, 1956 ондо 45 тугал түлжүүлһэн, удаадахи жэлдэнь—55 тугал, гурбадахи жэлдээ—66 тугал, дүрбэдэхи жэлдээ—31 тугал, 5-дахи жэлдээ—102 тугал түлжүүлээ. Табан жэлэй туршада хамтадаа 349 тугал түлжүүлжэ, совхоздо тушааһан. Иимэ олон тугалнуудые тобир һайнаар, гээлтэ хоролтогүй түлжүүлхэ гээшэ ехэ оролдолгын хүсэн, ажалай баатаршалга мүн.

Социалис ажалые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ үнэн сэхэ, шэн габьяатай байһанайнгаа түлөө Долгоржап Бальжиевна Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар, КПСС-эй райкомой гэшүүнээр, партиин обкомой гэшүүндэ кандидадаар олон дахин һунгагдаһан, хэдэн олон медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Мүнөө Долгоржап Бальжиевна 67 наһатай, пенсидэ гаранхай. Үндэр наһатай болобошье, ажалай ветеран залуу малшадта өөрынгөө зүбшөөл, заабаряар туһа хүргэжэ, ажалайнгаа баян дүй дүршэлөө хубаалдажа байдаг һайхан заншалтай.

Долгоржап Эрдынеева стахановска хүдэлөөнэй дүлэтэ жэлнүүдтэ, дайн дажарай хүндэ жэлнүүдтэ өөрынгөө хэһэн ажал тухай эндэ хөөрэнэ.

* * *

ХОЁРДОХИ табан жэлые болзорһоонь урид дүүргэхын тула манай партиин, совет арадай тэмсэл ажалай шэнэ баатаршалга үүсхээ бэлэй. Энэ үедэ арадай ажахыда шэнэ техникэ ехээр хэрэглэгдэдэг боложо эхилээ. Энэ шэнэ техникэ шадамараар ашаглаха мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд хэрэгтэй болоо һэн.

«Коммунизм гээшэ капитализмын үедэхи ажалай бүтээсэһээ дээшээ, һайн дураараа нэгэдэһэн, ушар ёһо мэдэхэ, түрүү техникэ ашагладаг хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ мүн болоно» гэжэ В. И. Ленин заадаг бэлэй. Энэ заабариие хүтэлбэри болгон, партимнай «кадрнууд хамагые шиидхэхэ» гэһэн уряа гаргаһан юм.

Хуушарһан нормонуудые хубилгаха хүдэлмэри эгээ түрүүн нүүрһэнэй, металлургиин промышленностьда эхилээ бэлэй. Арадай ажахын эдэ шухала һалбаринуудта партимнай саг үргэлжын анхарал хандуулдаг байна.

1935 ондо шэнэ техникэ шудалхын түлөө, хуушарһан техническэ нормонуудые хубилгахын түлөө тэмсэжэ, түрүү нүүрһэшэн-забойщик Алексей Стаханов халаан соо 102 тонно нүүрһэ малтажа, юрын нормые 14 дахин үлүүлээ бэлэй. Тиигэжэ тэрэнэй нэрээр стахановска хүдэлөөн эхилээ һэн.

Эгээл энэ үедэ манай Буряад орондо стахановска хүдэлөөн хаа хаанагүй дэлгэржэ захалһан юм. Түсэбтэ даалгабаряа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө олон түмэнэй социалис мүрысөөн мал дүлэн мэтэ соробхилоо һэн.

Би тэрэ үедэ Сэлэнгын аймагай «Улаан Үдэнгэ» колхоздо һаалишанаар ажаллажа байгааб. Колхозой партийна болон комсомолой организацинууд социалис мүрысөө дэлгэрүүлхын, ажалай түрүү арга дүршэл нэбтэрүүлхын тула ехэ оролдолго гаргадаг һэн. Тэрэнэй ашаар манай колхозой гэшүүд ажалай бүтээсые эли бодо дээшэлүүлһэн түүхэтэй.

Өөрынгөө ажалай, ажабайдалай намтар тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. 1930 ондо колхоздо ороһоор лэ һаалишанаар ажаллааб. Тэрэ жэл даажа абаһан 12 үнеэнһээ 12 тугал, 1931 ондо—17 үнеэнһээ 17 тугал, 1932 ондо—19 үнеэнһээ 19 тугал, 1933 ондо — 21 үнеэнһээ 21 тугал, 1934 ондо—16 үнеэнһээ 16 тугал, 1935 ондо 15 үнеэнһээ 15 тугал абаһан байнаб. Энэ зургаан жэлэй хугасаа дотор нэгэшье толгой мал гээлтэ хоролтодо оруулаагүй, колхоздо 100 тугал тушаагаа бэлэйб. Нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ һү һааха түсэбөө жэл бүри дүүргэдэг, шагнал хайрада хүртэгшэ һэм. Түрэл колхознай намайе 14 дахин үнэтэ бэлэгүүдээр, грамотануудаар шагнаһан, 1936 ондо гүрэн түрын дээдэ шагнал — Ленинэй ордендо хүртөө һэм. Манай ороной түрүүшүүл, ажалай баатарнууд-стахановецуудай тоодо Ленинэй орден Кремлиин ордон соо абаха хубитай байһандаа хэды ехэ баярлаа бэлэйб.

Имагтал үнэн сэхээр ажаллаһанай, колхоз, совхозой ажахын гол һалбари болохо мал ажалые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулһан хадаа мүнөөшье сэдьхэл дүүрэн ябагшаб.

1936 онһоо үүлтэртэ малай фермые даһаһан, 12 һаалишадаа ажалай түрүү арга дүршэлдэ һургаха, үнеэн бүриһөө 3000 литр һү һааха уялга абаа һэм. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаа һэмди.

1939 — 1940 онуудта Улаан-Үдэ хотодо хүдөө ажахын техникумдэ һуража гарааб. Дайн дажарай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ 1941 онһоо 1946 он болотор колхозой түрүүлэгшын орлогшоор, удаань 1957 он болотор Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Социализм» колхозуудай үүлтэртэ үнеэдэй фермэнүүдые дааһан, тиигээд пенсидэ гаратараа тугалшанаар ажаллаһан байгааб.

Дайнай урда тээхи табан жэлэй үедэ, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ, дайнай хойто тээхи табан жэлнүүдэй үедэ орон доторнай социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн, үйлэдбэридэ ажалай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэгдэдэг болоһон юм. Юуб гэхэдэ, имагтал социализмын үедэ мүрысөөн үнэхөөрөө үргэн далайсатай, олон түмэнэй хабаадалгатай болоно ха юм. Стахановска хүдэлөөн хадаа социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ нүлөөтэй байһан юм.

Манай Сэлэнгын совхозой ажалшад юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлые ажалай бага бэшэ амжалтануудтайгаар үнгэргөө. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг ажахыдамнай барюулагдаһаннинь энээниие гэршэлэн харуулна. Табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ талаар колхоз, совхозуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ манай коллектив шалгаржа гараһан. «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн нэрэ зэргэ совхоздо олгогдожо, мүн КПСС-эй Сэлэнгын райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Д. ЭРДЫНЕЕВА,
Ленинэй орденто,
тусхайта пенсионер.

Виктор Валентинович Мышкин Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн. Хубиингаа табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн Виктор Валентинович мүнөө арбадахи табан жэлэй тоогоор ажаллана. Һаяхан нүхэр Мышкин КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаба.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Мышкин ажалдаа.
С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРЬООР

Партиин ээлжээтэ съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэһэн социалис мүрысөөн Улаан-Удын шэлэй заводой хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэржэ байна. Цехүүд, халаануудай коллективүүд урдань абаһан социалис уялгануудаа дахинаа хаража, түсэбөө урдишалан дүүргэхэ арга боломжонуудаа элирүүлжэ эхилээ.

Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар шэл хайлуулха, продукци худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Таба һарын түсэбһөө гадуур 91 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэгдэжэ, шэнэ барилгануудта эльгээгдээ. Заводой коллектив хахад жэлэй түсэбые урдишалан дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Машинно-ванна цехэй мастер Н. В. Коренскаягай хүтэлбэрилдэг халаан социалис мүрысөөндэ амжалта туйлана. Энэ коллектив жэлэй эхинһээ хойшо 3 дахин түрүү һуури эзэлээ. Энэ һуурияа алдахагүй, партиин XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ шэнэ амжалта туйлаха гэжэ тэдэнэр оролдоно. Мастер Ю. С. Лосевой даадаг халаан жэлэйнгээ социалис уялга холо үлүүлэн дүүргээ. Тэдэнэр партиин съездэ зорюулагдаһан шэнэ уялга абаа.

Шэл отолдог, ябталдаг цехэй хүдэлмэришэд халаанай даабариие мүн лэ үлүүлһэн байна. Инженер-технолог А. А. Коняевай, Н. А. Богдановагай даадаг халаанай хүдэлмэришэд шэл отолхо жэлэй даабариие 6 дахин, шэл ябталха даабаряа 5 дахин үлүүлэн дүүргээ. Тиихэтэй хамта тэдэнэр шэл һайнаар отолно, ажалдаа голодоһо гарганагүй. Отолһон, багсалагдаһан бүхы шэлэй 80 процентнь 1-дэхи сортоор сэгнэгдээ.

Заводой үйлэдбэриин олон түрүүшүүл табан жэлэйнгээ хубиин даабариие үлүүлэн дүүргэһэн байна. Шэлэй хайрсагуудые хэдэг З. С. Юрченкын даадаг бригада табан жэлэйнгээ даабариие мүн лэ дүүргэнхэй. Энэ коллектив түгэсхэхы жэлэйнгээ социалис уялга бэелүүлээд, партиин ээлжээтэ съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаба. Механическа цехэй В. А. Кобзевэй хүтэлбэрилдэг бригада социалис мүрысөөндэ амжалта туйлана. Бригадын 4 хүдэлмэришэн табан жэлэйнгээ хубиин даабариие дүүргэһэн юм.

Табан жэлэйнгээ хубиин даабариие дүүргэһэн түрүүшүүлэй тоо олошоржо байһаар.

С. АЮШЕЕВА.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ХУРЯАЛГА УЛАМ ЭРШЭДЭНЭ

КРАСНОДАР. (ТАСС-ай корр. В. Калишевский). Кубаниин механизаторнууд түрүүшын миллион гектар дээрэһээ намарай таряа хадажа дүүргэбэ. Энэ талмайн хахад хубиһаа шэниисэ, ешмээн суглуулагдажа сохигдоо. Түрүү бригадануудта, отделенинүүдтэ ороо һо таряанай ургаса нёдондонойхиһоо муу бэшэ.

Ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр, түргөөр хуряаха гэһэн Доной, Запорожиин, Кубаниин комбайнернуудай гаргаһан үүсхэл хүдөөгэй олон мянгаад ажалшадые мүрысөөндэ хабаадуулна. Кубаниин механизаторнууд хуряалгынгаа оньһон техникэ түхэреэн сүүдхэ соо тогтоонгүй хүдэлгэнэ.

ХАДЫН НУГА ГОЛДО ХАДАЛГА ЭХИЛБЭ

ФРУНЗЕ. (ТАСС-ай корр. Б. Липовой). Киргизидэ саһан малтайтай Тянь-Шаниин хойто хүтэл шэлэнүүдэй боорёор хадалга эхилбэ. Чуйска нугын механизаторнууд комбайнуудаа ешмээнэй полинууд дээрэ гаргаа.

— Уһалууриин газар дээрэхи ешмээнэй ургаса хуряахаяа хүдөө нютагай бүхы хүнүүд гараба. Эдэнэр оньһото техникээ һайнаар бэлдэһэн байгаа. Иимэ талмай дээрэһээ гол ургаса абтана, — гэжэ партиин Калининскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Социалис Ажалай Герой А. К. Камалов тэмдэглэнэ.

Ороо һо таряа ехээр ургуулдаг районой колхоз, совхозууд ургасаяа жэгдэ һайнаар хуряажа захалба. Үдэр соо мянга гаран гектар дээрэһээ — хабар таригдаһан ешмээнэй ургасын арбанай нэгэ хубиинь хуряагаа.

СИЛОС ХУРЯАДАГ КОМБАЙНУУД — ПОЛИНУУД ДЭЭРЭ

МАРА (Туркмениин ССР). (ТАСС-ай корр. Я. Усманов). Мургабай голдо кукуруза хуряажа захалба. Туркмен-Калинска районой «Красный Октябрь» колхозой механизаторнууд кукурузын ногоон эшэ намаа түрүүлэн хуряагаад, силос даража эхилбэ. Марыйска областиин бусад олон колхоз, совхозууд силос хуряаха техникээ плантацинууд дээрэ гаргаһан байна.

Оройн кукурузын тарилга эхилбэ. Түсэбөөр хараалагдаһан 4.300 гектарай 1 мянган гектартань кукуруза таригдаа. Энэнь 179 мянган тонноһоо бага бэшэ ургаса хуряажа, силос дараха арга олгохо байна.

ВАХШЫН АРБУЗУУД

ДУШАНБЕ. (ТАСС-ай корр. М. Маджидов). Таджикистанай Вахшын голой ажахынууд түргөөр эдеэшэдэг саахар ехэтэй арбузуудые хуряажа эхилбэ. Республика доторoo бахчева ургамалнуудые эгээл ехээр абадаг Колхозабадска, Шаартузска районуудай таряашад бусадһаа түрүүн иимэ ургамалнуудые суглуулан абажа захалба.

Энэ жэлдэ Таджикистанда 6 мянга гаран гектарта гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо һураггүй ехэ талмай дээрэ иимэ ургамалнууд таригдаһан байна. Тиин мүнөө Таджикистанай таряашад 400 мянга гаран центнер арбуз гүрэндэ худалдаха юм. Эдэнэй ехэнхи хубинь Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй хото городуудай хүн зондо эльгээгдэхэ.

САКЕНОВЭЙ ҺУРГУУЛИ

НАРЫН (Киргизэй ССР). (ТАСС-ай корр. Ш. Асонходжаев), Тянь-Шаниин районой Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой уһалагша коммунист Бейшен Сакеновэй хүндэлэлдэ Ажалай алдар солын туг Кок-Джар гэжэ полевой станда мандуулагдаа.

Джамба һамгантаяа хоюулаа нэгэ звенодо хүдэлдэг. Таһалгаряагүй, нэгэ жэгдэхэнээр уһа сасажа, уһалууриин хэхэ түхеэрэлгэ тэрэ өөрөө бүтээгээ. Тиигэжэ эдэнэр гушан гектарта таригдаһан ешмээнэй ургаса хоёр дахин уһалаа. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ үбгэ һамган хоёр талмайнгаа гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 60 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха уялга абанхай. Ажахын бусад уһалагшад дүй дүршэлтэй таряашанай жэшээе дагаһан байна. Ингэжэ уһалууриин гектар бүхэнһөө үндэр баян ургаса хуряахын түлөө тэмсэл эхилбэ.

УРГАСАЯА ТҮРГӨӨР ЗӨӨХЭ

ХАРЬКОВ. (ТАСС-ай корр. О. Гончаров). Областиин таряашад эртын ороо һото ургамалнуудые хуряажа захалба. Ургасаяа хадан сасуугаа, гүрэндэ тушааха гэһэн уялгаяа ажахынуудай таряашад амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Эндэ жолоошод илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Хэдэн мянгаад автомобиль, автопоезд нарин графигаар ажаллана. Үдэр соо хэды рейс хэхэ байһанаа жолоошодой экипажнууд һайн мэдэдэг юм.

Энэ жэлэй ургаса хуряалгада хабаадуулагдаһан хото городуудай эмхинүүдэй, предприятинуудай автомашинанууд колхоз, совхозуудта хубаагдан эльгээгдээ бэшэ, харин ургаса хуряалгын районно штабуудта даалгагдаһан байна. Тиин эндэһээ автомашинануудые таряа зөөлгэдэ хэрэглэхэдэ таарамжатай юм.

Бригадна подрядай арга оноолоор хэдэн автоотрядууд хүдэлнэ. Бүхы коллектив ургасаяа һааталгүйгөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр зөөлгын түлөө тэмсэнэ.

НАМАГ НАЛХИ ГАЗАРЫЕ ХАТААНА

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС-ай корр. И. Палатов). «Уссурийскводстрой» трестын мелиораторнууд намаг налхитай газарые хатааха, «Заря» гэжэ ехэ түхеэрэлгын түрүүшын ээлжээе ашаглалтада оруулба. Арсеньевкэ голой намаг налхитай газарта тэрэ баригдажа байна. Газар хатааха һубагууд татагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумһээ хойшо үнгэрһэн арбан жэл соо Примори Алас-Дурна зүгтэ уһанай ажахын айхабтар ехэ барилгын район болгогдоһон байна. Эндэ 70 мянга гаран гектар газар хатаагдаа. Мүнөө намаг налхитай газарта хатаалгын 50 гаран түхеэрэлгэ баригданхай. Эдэ бүгэдэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ шухала нүхэсэл болоно.

ЗАБАЙКАЛИИН НАРИН НООҺОН

ШЭТЭ. (ТАСС-ай корр. Л. Фадеев). СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой түб бууса Баржигантай тосхоной захада хонидой нооһо хайшалжа эхилбэ. Түрүүшын дүнгүүд хонишодые баярлуулаа. Хонин бүхэнһөө 4 килограммһаа бага бэшэ нооһон хайшалагдаһан байна.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз Агын Буряадай национальна округой хони үсхэбэрилдэг эгээл ехэ ажахы болоно. Эндэхи хонишод ба тэдээндэ туһалагшад 60 мянга гаран хониной нооһо хайшалха юм.

ЭКОНОМИЧЕСКА ХАРИЛСАН ТУҺАЛАЛСАЛГЫН СОВЕДЭЙ XXIX СЕССИ ТУХАЙ КОММЮНИКЕ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй ээлжээтэ, XXIX сесси 1975 оной июнин 24-һөө 26 болотор ВНР-эй ниислэл — Будапешт хотодо болобо.

СЭВ-тэ хабаатай оронуудай делегацинууд, мүн СФРЮ-гэй делегаци, ДРВ-гэй түлөөлэгшэ адаглан хэшээ болоһон, сессиин хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Совет делегацые толгойлбо.

XXVIII болон XXIX сессинүүдэй хоорондо СЭВ-эй хэһэн ажал ябуулга тухай Гүйсэдхэхэ комитедэй элидхэлые сесси хараад үзөө гэжэ энэ толилогдоһон коммюникедотор хэлэгдэнэ.

1976—1980 онуудта СЭВ-тэ хабаатай оронуудай олон талын хамтаһан хэмжээ ябуулгануудай түсэбэй проектые хараад үзэбэ. 1976—1980 онуудта СЭВ-тэ хабаатай оронуудай арадай ажахын түсэбүүдые залан хүгжэхэ хүдэлмэриин ябаса тухай мэдээлые, СЭВ-тэ хабаатай Европын оронуудай түлишын элшэ хүсэнэй нэгдэмэл системэ байгуулха концепци, элшэ хүсэнэй нэгдэмэл системэ байгуулха тухай элидхэлые зүбшэн хэлсэн байна.

СЭВ-эй XXVIII ба XXIX сессинүүдэй хоорондохи үе соо СЭВ-тэ хабаатай оронуудай дотодын, гадаадын политикада, эдэнэй хамтын хүгжэлтэ, али бүхы харилсаа холбоонуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ ниилээд амжалтануудые түйлаһан байна гэжэ Соведэй сесси тэмдэглэбэ. 1975 он аха дүү социалис оронуудай ардуудта илангаа гайхамшагта байна. Фашизмые илаһаар 30 жэлэй ойе СЭВ-эй гэшүүн оронууд, Югославии омогорхол баярлалтай тэмдэглэбэ. СЭВ-тэ хабаатай оронуудай экономическа, политическа, соёлой бүхы шатануудта оронуудай арадуудай

түйлаһан ехэ дүнгүүдые, эдэнэй нэгэдэлэй ба жагсаалай улам бүри бэхижэхэ байдалые элирхэйлэн харуулһан байна. Эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ даахан байдалайнгаа түлөө тэмсэлдэ баатар вьетнам арад элитэ ехэ илалта туйлаа.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө аха дүү социалис оронууд залан сахаар тэмсэжэ байна.

Арадай ажахыгаа хүгжөөхэ тухай СЭВ-тэ хабаатай оронуудай Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлһэнэй, хоёр болон олон талын харилсаае таһалгарагүйгөөр үргэдхэжэ гүнзэгырүүлһэнэй, СЭВ-эй XXV сесси дээрэ баталагдан абтаһан нэгэдхэгдэһэн программые үндэһөөр СЭВ-эй гэшүүн оронууд бэелүүлдэг социалис экономическа харилсаае хүгжөөлгын ашаар 1974 ондо эдэнэй экономико хурдан түргөөр хүгжөөгдэжэ, арад зоной байдал улам һайжаран байжа юм. Энэнь национальна олзо доходые дээшэлүүлһэнһээ байгаа. 1974 ондо СЭВ-тэ хабаатай оронуудай национальна олзо доход, 1973 онойхитой сасуулбал, 6,4 процентээр, промышленностиин валова продукци 8,5 процентээр ургана.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай гадаадын худалдаа наймаанай харилсаан хурдан түргөөр хүгжэжэ байна. Энэ түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэл соо СЭВ-тэ хабаатай оронуудай хоорондо худалдаа наймаанай эрьесэ 51 процентээр дээшэлээ.

1976—1980 онуудта СЭВ-тэ хабаатай оронуудай арадай ажахын түсэбые зохёохо хэрэгые дүүргэхын тула СЭВ-эй гэшүүн оронууд, Соведэй зургаануудай анхаралаа ехээр хандуулһан байгаа.

Арадай ажахын 1976—1980 онуудай түсэбүүдые табиха дүүргэхын тула СЭВ-эй гэшүүн оронууд, түсэблэлгын ажал ябуулгын талаар хамтаһан холбоо тогтоохо СЭВ-эй комитет, Соведэй Саг үргэлжын комиссинууд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Энэнь СЭВ-тэ хабаатай оронуудай харилсаа холбоондо политическа, экономическа ехэ удха шанартай юм.

СЭВ-эй гэшүүн оронууд түсэбүүдые табихадаа, саашанхи табан жэл соо эд бараанай эрьесые энэ табан жэлэйхиһээ 50 процентээр дээшэлүүлхэ хараална.

1976—1980 онуудта харилсаа холбооной шухала асуудалнуудые шиидхэхые сесси СЭВ-эй зохимжо зургаануудта даалгаһан байна.

СЭВ-эй XXVIII сессиин шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, научно-техническэ харилсаанай талаар СЭВ-эй комитедэй хабаадалгатайгаар түсэблэлгын ажал ябуулгада хамтаһан тогтоохо СЭВ-эй комитедэй бэлдэһэн 1976—1980 онуудта СЭВ-тэ хабаатай оронуудай олон талын харилсаанай хэмжээ ябуулгануудай зүбшэлэй түсэбые сесси һайшаагаа. СЭВ-эй уставай гол ёһонуудтай таарама программын үндэһөөр, СЭВ-тэ хабаатай оронууд хамтын хүсэлэл оролдолгоор зүбшэлдэгдэн абтаһан түсэб СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хоорондохи харилсаа холбооные хүгжөөлгэдэ шухала удха шанартай байна. Тэрэ социалис экономическа харилсаа холбооные гүнзэгырүүлхэ, һайжаруулха шухала шата болоно. Энэ түсэбтэ ёһоор, хойто табан жэлдэ 9 миллиард шахуу переводной түхэригэй сэнтэй барилганууд бодхоогдохо, үйлэдбэрин комплексүүд ашаглалгада оруулагдаха байна. Эдэнние ашаглалгада оруулхадаа, продукци үйлэдбэрилэн гаргалга ниилээд үргэдхэгдэхэ юм. Энэнь барилганууудые бодхоолгодо хабаадаһан СЭВ-тэ хабаатай оронуудай элитэ хэрэглэмжэнүүдые шухала хэрэгтэй продукцинуудаар, тэрэ тоодо целлюлозоор, асбестаар, түмэрэй рудагай түүхэй эдээр, ферросплавуудаар, никелеэр бүрин хангаха арга олгохо байна.

Оренбург — СССР-эй баруун хилэ хүрэн газай магистральна ехэ хоолой соргые ашаглалгада оруулалга СЭВ-тэ хабаатай оронуудые газаар бүрин хангаха арга олгохо юм.

Түлишын-элшэ хүсэнэй ажахынуудые түсэбэй ёһоор хүгжөөхэ хэмжээнүүдые СЭВ-тэ хабаатай оронууд абаһан байна. СЭВ-эй гэшүүн оронуудые элшэ хүсөөр хангаха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ атомай элшэ хүсэндэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Машина бүтээлгын, радиотехническэ ба электронно промышленностиин, химическэ, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин, барилгын материалнуудай ба арадай ажахын бусад һалбаринуудай промышленностиин үйлэдбэрине уласхоорондын тусхай шэглэлтэй, хамтын ажаллай болохо хэрэгые гүнзэгырүүлхэ шухала гэжэ сесси тэмдэглээ.

Үнгэрһэн үе соо научно-техническэ харилсаан үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байна.

Арадай ажахыгаа хурдан түргөөр хүгжөөхэдэнь МНР-тэ туһаламжа үзүүлхын тула СЭВ-тэ хабаатай оронууд хамтын хэмжээ ябуулганууд хараалба.

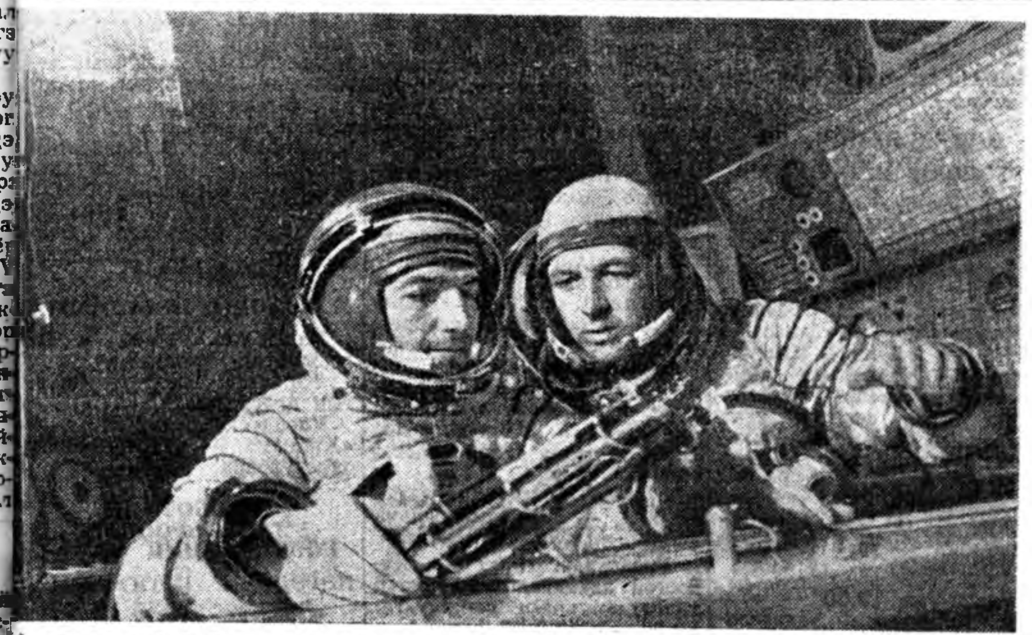
СЭВ-тэ хабаатай оронуудые ба Югославиин Социалис Федеративна Республикын хоорондохи хоёр талын, олон талын харилсаанай хэлбэринүүдые үргэдхэн хүгжөөхэ дэмжэхэ байна.

Бусад оронууд, уласхоорондын эмхи зургаануудай СЭВ-эй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ байна.

XXVIII ба XXIX сессинүүдэй хоорондохи үе соо СЭВ-эй зургаанай хүдэлмэриин хүтэлбэрилхэ талаар Гүйсэдхэхэ комитедэй хэһэн ажал ябуулгые сесси һайшаагаа.

XXIX сессиин хүдэлмэри хани барисаанай, нүхэрэй ёһоной харилсаанай, зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар бүрин һанал нэгэтэй байлгын оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

«СОЮЗ-18» ГЭЖЭ ЗАМБУУЛИНАЙ ОНГОСЫН ЭКИПАЖ, ОНГОСЫН КОМАНДИР П. И. КЛИМУК (ЗҮҮН ГАРҺАА) БА БОРТИНЖЕНЕР В. И. СЕВАСТЬЯНОВ КОСМОНАВТНУУДЫЕ БЭЛДЭДЭГ Ю. А. ГАГАРИНАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ТҮБТЭ «СОЮЗ» ГЭЖЭ ОНГОСЫН ТРЕНАЖЁР ДЭЭРЭ НИИДЭЛГЫН УРДА ТЭЭ ҺОРИЛГО ХЭЖЭ БАЙНА.

ТАСС-ай фотохронико.

ДУУНАЙ ЗҮРГӨӨР

Дуушадай конкурс үнгэргэгдэжэ байгаа. Арадам һууһан хүн нэгэл тиимэ халаглаһан янзатайгаар ингэжэ хэлэбэ:

— Үгыл даа, һанаһанда хүрэнэгүй...

Мэдээжэ хоор тушаа сэдьхэлээ зобохонь ойлгосотой. Тэрэнэй ирагуу гоё аялга хүгжэм һонирхон шагнажа, бүхы сэдьхэлһээ уяржа, баясажа һуудаг аад, харин гэнтэ бирагүйшэгөөр дуулахадань, халаглаа бшуу.

Леспромхозой хүдэлмэришэнтэй танилсаагүйм гэмшэлтэй. Тэрэ хоор тушаа өөрөөшье сэдьхэлээ зобожо һууһан тула танилсахашье арга гараагүй. Бултанда мэдээжэ Хэжэнгын арадай хоор дуулажа байгаа. Нилээд удаан бэлдэһэн дууниинь һанаһанда хүрэмөөр зэдэлээгүй, зарим ушарта тэбдэхэшье ушартай байгаа. Дуунда дуратайшуулай хоор эмхидхэхэ, жэншэдгүй һайнаар дуулаха болоторнь һургаха тиимэшье хүнгэн бэшэ. Дуун бүхэнэй аялга, хухалга, нугалбари адли байдаггүй. Заримдаа урагшагүйдэхэ, тэбдэхэшье. Хэды тиигэбэшье Хэжэнгын арадай хоор өөрынгөө зүргөөр ябажа, репертуараа саг үргэлжэ шэнэлхэжэ, баяжуулжа байгаа. Шухалань гэхэдэ, үе сагайнгаа дабшасые бүхы сэдьхэлһээ мэдэржэ, сагай эрилтэдэ гүйсэд харюусама дуунуудтай хүн зонние танилсуулхые оролдоо.

1958 он. Валентина Николаева Улаан-Үдын хүгжэмэй училиши дүүргээд, тэрэ зун түрэл Хэжэнгэдээ ерэбэ. Залуу хормейстерые нютагайхидынь хани халуунаар угтаа бэлэй. Уран һайханай бүлгэмэй харалга болоһо байгаа. Хүгжэмэй нугалбари мэдэхэ, ирагуу гоёор дуулаха шадабаритай хүбүүд, басагадые элирүүлхэ зорилго жюриин гэшүүд табиһан байха юм. Һаял эмхидхэгдэжэ байһан арадай хоорто хабаадалсаха дуратайшуул олон байгаа. Аймагай түрүү хонишон Д. Доржигутапов буряад арадай дуунуудые илангаяа бэрхээр гүйсэдхэдэг. Энээн тухай В. Николаева дэбтэртээ ингэжэ бэшэбэ: «Дуушанай хоолой хонгёо. Шүлэг бэшэнэ». Тиигэжэ арадай хоорто дууша гаран хүн оролсобо. Жэшээнь, һаалишан Б. Очирова, электрик Ц-Д. Табданов, багша Б. Гомбоев, П. Галсанов, Б. Бальжинимаев, Л. Дондокова болон олон бусад яагаашье һаа сүлөөтэй саг оложо, хоорой ажалда таһалгаряагүй ябалсана. Хүн бүхэниинь онсо өөрын аялгатай. Иимэ олон аялга холисон нэгэдэжэ, талаар дүүрэн зэдэлхэ юм. Сэхыень хэлэхэдэ, Хэжэнгэдэ дууша һайхан хоолойтой хүбүүд, басагад олон юм. Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ һайн һайхан заншалые наринаар үргэлжэлүүлжэ, аялга, дуугаа шэнэ удхатайгаар хангюурдажа ябадаг.

Ушар иимэһээ Валентина Николаева урма зоригтойгоор хүдэлнэ. «Хүдэлжэ бираха гүб?» гэжэ түрүүшээр һанаа һэн. «Дуулахал байхабди» гэжэ найдуулхадань, бүришье урматайгаар хүдэлжэ захалаа бэлэй. Буряадай мэдээжэ композитор Д. Аюшеевэй «Боролжон» гэжэ дуунай нугалбари шүдалхань, тиин тордиһогүйгөөр зэдэлүүлжэ һурахань тиимэшье бэлэн бэшэ бэлэй. Энэ дуун дүрбэн янзын аялгатай байгаа. Хоорой гэшүүд нилээд удаан дуулажа һураһан байха юм. Ингэжэ энэ бүлэг дуунай түрүүшын зүргэ татажа, ямаршье орёо хүшэр аялгатай дуу гүйсэдхэжэ шадаха байһанаа мэдэһэн шуу. Энэ дуун репертуартань нилээд удаан ябаа. Тиигэжэ дуунуудынь олоширжо, репертуарынь һараһаа һарада баяжажа эхилээ һэн.

1959 ондо арадай хоорнуудай республиканска харалга болоҗо, Хэжэнгын хоор лауреат болоо бэлэй. Эндэһээ уламжалан тус хоор тухай магтан хөөрэлдэжэ, Буряад орон дотороо суурхажа эхилһэн юм. Тэрэ хабартаа аймагайнгаа бүхы ажахынуудаар ябажа, аялга дуугаараа малшад болон таряашадые баясуулаа һэн.

— Манай хоорые Москвада болохо Буряадай литература ба искусствын хоёрдохи декадада хабаадаха мэдээн ерэжэ, бүхы сэдьхэлһээ баясаа һэмди. Гэнтэ ниислэл хото ошохонь гайхалтай байгаа, — гэжэ Валентина Цыденовна хэлэнэ.

Декадада хабаадалсаһанаа тэдэнэр хэзээдэшье мартахагүй. Энэ хэрэгтэнь бүхы аймаг туһалалсаһан юм. Жэшээнь, М. Ширапов, Н. Найданов, В. Мункин, А. Аюржанаев, К. Николаева, Б. Гомбоева, П. Доржиева, Б. Бальжинимаева, Т. Галсанов, И. Мункина, Н. Очирова, Б. Банзаракчеев болон бусад. Москвада ошоһоноо, уран бэлигээ харуулһанаа омогорхон хөөрэжэ ябадаг. Тиигэншьегүй яахаб даа. Уран һайханай ажалые хүндэтэйдэ тооложо, оройдоо нэгэшье үдэр гээнгүй ябалсажал Хэжэнгын үзэсхэлэнтэ һайхан голой дуу хүгжэмые зэдэлүүлжэ байгаа, мүнөөшье зэдэлүүлһээр. Декадын һүүлээр бүришье ехэ урма зоригтойгоор хүдэлбэ. Аймагай уран һайханай харалгада хабаадалсажа, үнэхөөрөөшье эбтэй эетэй, оюун бэлигтэй бүлгэм байһанаа харуулба. Уданшьегүй Монголой Арадай республика ошожо. Дархан, Зүн-Хараа, Баруун-Хараа, Сүхэ-Баатар гэжэ хото болон һуурин нютагуудаар ябажа, ирагуу гоё дуу аялгаараа аха дүү монголшуудые баясуулһан байха.

Тиигэһээр Валентина Николаева гэр бүлын байдалһаа боложо, түрэл хоортойгоо хахасаа бэлэй. Хоорой гэшүүд урма зоригоо хухараагүй, үнөөхил зандаа ябалсажа, шэнэ һонин дуунуудые гүйсэдхэжэ һураха юм. Уданшьегүй хүгжэмэй училищи дүүргэһэн Дора Хамисова ерэжэ, урданайнь хүтэлбэрилэгшэ шэнги урагшатайгаар хүдэлжэ захалаа.

1962 ондо Хэжэнгын хоор арадай хоор гэжэ нэрэ хүндэтэй болоо. Хоёр жэл үнгэрбэ. Хүдөөгэй уран һайханай бүхэроссин харалгада хабаадалсажа, лауреат болобо. Түгэсхэлэй концертдэ хабаадалсаһанаинь онсо удха шанартай. 1965 оной март һарада мартагдашагүй ушар тохёолдоо. Ороной эгээ эрхим хоёр мянган уран бэлигтэйшүүлэй тоодо оролсожо, Съезднүүдэй Кремлиин Ордон соо болоһон тон харюусалгатай зүжэг нааданда хабаадалсаба. Хоорой гэшүүд Москвагай хамаг һайхан газарнуудаар ябажа, дэлхэйн уран бүтээлэй дээжэнүүдтэй танилсаһан байха юм.

Тэрэ тэһэнһээ хойшо олон жэл үнгэрөө. Хэжэнгын арадай хоор тухай һураг суу холуур тараа. Бүгэдэндэ мэдээжэ уянгата ирагуу, зүрхэ сэдьхэл доһолгомо «Үргы» гэжэ дуу хангюурдахань бүришье урматай. Нютагайнь хүбүүн Б. Гомбоев энэ дуу найруулһан байна. Тиихэдэ «Хэжэнгэ» гэжэ дуунай аялгые бидэ сэдьхэлээ хүдэлгэн шагнанабди. Хэжэнгын арадай хоор энэ дууе онсо өөрын маягтайгаар гүйсэдхэжэ, ирагуу гоё хоолойтой хүбүүд, басагадай нютаг бүхэндэ олон байһые үшөө дахин гэршэлнэ.

Репертуартань буряад, ород, грузин, украин болон бусад арадуудай дуунууд оролсоно. Энэ хоорой эмхидхэгдэхэһээ хойшо жара гаран дуун зэдэлжэ, хүн зониие баясуулһан. 1973 ондо хүдөөгэй уран һайханай бүхэроссин зональна харалга боложо, тус хоор буряад арадай «Хатар жороо», мүн грузин, ород арадай дуу гүйсэдхэжэ, бултанай һайшаалда хүртөө бэлэй. Тэрэшэлэн Б. Ямпиловай «Эхэ орондоо баяр хүргэнэб», Ж. Батуевай «Ленин тухай дуун» гэжэ дуунуудые зэдэлүүлһэн байха юм. Хоорой дэргэдэ эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй дуунай ансамбль бии. Эрэшүүлынь 1973 ондо болоһон бүхэроссин уран һайханай харалгын дипломант болоһон алдартай. Буряадай дууша — композиторнууд, жэшээнь, Чингис Павловай, Базар Цырендашиевай дуунуудые илангаяа дуулаха дуратай. Багшанар Зоригто Ширапов Сергей Самбоцыренов хоёрой дуулахада, альга ташалган нэрьедэг.

Энэ хоорто Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин багша Я. А. Бодягин хамһалсадаг. Тиихэдэ хэжэнгынхид энээниие хани халуунаар угтадаг. Тэрэ үдэр соёлой байшан соо хүнүүд олоор сугларба. Нүхэр Бодягин бултантайнь аятай зохидоор хөөрэлдэжэ, ээлжээтэ репетицээ хэжэ эхилээ һэн.

Саашадаа уран һайханай бүхэроссин, бүхэсоюзна харалга болохо, Хэжэнгын арадай хоорой аялга дуун һүрөөтэй гоёор зэдэлжэ, дуунайнь зүргэ Москва хото хүрэтэр толотон зуралзаха. Энээндэнь ямаршье һэжэг түрэнэгүй!

Н. МАДУЕВ,
Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

Хилын саанаһаа

ПАРИЖ

ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ НАЙДАМТАЙ ДАБШАСА

ТАСС

«Франциин, Советскэ Союзай хоорондохи экономическа харилсаан мүнөө амжалтатайгаар хүгжэжэ байна», — гэжэ, франко-совет худалдаа наймаанай палатын түрүүлэгшэ, Франциин Национальна сутлаанай депутат Ролан Нюнжессер ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Дэлхэй дээрэхи томо ехэ оронууд — СССР ба Франци харилсаа холбоогоо улам үргэдхэжэ, экономикын, эрдэм, техникын талаар олоһон дүй дүршэлөө халан абалсаха ёһотой гэжэ тэрэ хэлэбэ. Манай оронууд абаһан уялгануудаа дүүргэжэ байна. 1969—1974 онуудта хоёр ороной хоорондо эд бараанай эрьесэ хоёр дахин үргэдхэгдэһэн байгаа.

1975—1979 онуудта хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаан гурба дахин үргэдхэгдэхэ гээд этигэн найдажа байһанаа Р. Нюнжессер мэдүүлбэ.

НЬЮ ЙОРК

ООН-ой ОЙН БАЯРАЙ ЗАСЕДАНИ

ТАСС

Ист-Риверта оршодог ООН-ой генеральна Ассамблейн заседанинуудай зал соо Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүн-оронуудай делегацинуудай ойн баярай заседани болобо. Энэ заседани ООН-ой Уставай баталан абтаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байна.

Заседани дээрэ ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм үгэ хэлээ. Буу зэбсэг урдилдэжэ байгаад бүтээлгые удааруулха, эб найрамдал ба уласхоорондын харилсаа холбоо хангаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень тэрэ бүхы оронуудые уряалаа.

Манай дэлхэй дээрэ жэл бүри 300 миллиард доллар шахуу мүнгэнэй сэрэгэй гаргашанууд хэгдэнэ. дэлхэй дээрэ жэл бүри 20 миллиард долларой сэнтэй буу зэбсэг худалдагдана. Иимэ эрхэ байдалда дэлхэй хадаа аюулгүй байдалда байжа шадахагүй, мүн тогтууритай экономическа байдал байгуулхын аргагүй гэжэ К. Вальдхайм хэлээ.

Буу зэбсэг аша үрэтэйгээр хинаха тушаа хүсэлэл оролдолгоёо ехээр гаргахыень, буу зэбсэг хуряаха талаар бүгэдые хабаадуулһан хэлсээнүүдые баталхыень ООН-ой генеральна секретарь правительствануудые уряалһан байна.

ВУЛКАНАЙ ХҮСЫЕ ЯАЖА ХЭРЭГЛЭХ ЭБ?

Дэлхэй дээрэхи бүхы түхэлэй түлишын үгэжэ шадаха элшэһээ оло дахин ехэ халуун газарай гадартахи 7—10 километр гүнзэгыдэ бии байдаг гэжэ тодорхойлгонууд харуулна гээд СССР-эй Наукануудай академиин геотермическэ шэнжэлэлгэ хэдэг Научна соведэй эрдэмтэ секретарь Иван Михайлович Дворов хөөрэнэ. — Дутагдалтай талань юуб гэхэдэ, хүнэй хүрэжэ шадахаар гүнзэгыдэ байдаг температурань дан ехэ бэшэ, мүн таранги элшэ хүсэ хэрэглэхэнь техническэ талаараа орёо бэрхэтэйшэг байна.

Тиигэбэшье халуун уһатай булагууд шэнги дэлхэйдэхи зарим «халуун» газарнуудые хүн түрэлтэн үнинэй хэрэглэдэг болонхой. Манай орон дотор газар дорохи халуун уһанай хүсөөр электростанци хүдэлдэг. Иимэ станцинууд Италида, Япондо, Шэнэ Зеландида, США болон Исландида бии юм. Гэхэ зуура иимэ түхэлэй электростанцинуудай элшэ үгэдэг блогуудай хүсэн хэдэн арбаад мянган киловатт һаа дээшэ гарадаггүй, тэрэнииє горитойгоор нэмээхэ бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, газар дорохи халуун уһанай ба ууралайнь холисын температура Цельсээр ойродоо 200—300 градус болодог, харин түлишөөр хүдэлхэ электростанцинуудай ууралай температура 600 тухай градус болодог.

Жэшээлхэдэ, Камчаткын вулкануудай ууралай хүсэ хэрэглэбэл яахаб? Энэ хахад арал түлишын балайшье ехэ нөөсэгүй, харин хэдэн зуугаад бишыхан электростанцинуудынь ондоо тээһээ асарагдаһан түлишөөр мүнөөшье хүдэлдэг байхадань, байгаалиин асари ехэ «пеэшэнүүд» оршон тойрондонь ямаршье ашаг үрэгүйгөөр сорообхилон шатажа байдаг: Камчаткада 141 вулкан бии юм, тэдэнэй 28-ниинь «шуухаран» сорообхилдог юм. Турбинануудые хүдэлгэхын, городуудые дулаасуулхын, овощ ургуулхын, хүн зониие эмшэлхын тула вулканай хүсэн яһала хүрэхэ болоно.

Электрын элшэ хүсэ гарган абахын тула вулканай халуун уурал ба охи хэрэглэхэ проект манай эрдэмтэд үнинэй табижа эхилэнхэй. Жэшээлхэдэ, Авачинска вулканиие тойруулан (газарай нюрууда тон дүтэхэн магмын гуламтань байдаг гэжэ геофизическэ шэнжэлэлгэнүүд тодоруулаа) хоорондоо холбоотой хэдэн скважинануудые үрэмдэжэ, тэдээгээр уһа бүлүүрдэн гаргаха, турбина хүдэлгэхын тула ууралыень хэрэглэхэ гэжэ дурадхагдана.

Вулканай хүсэн юунһээ бүридэнэб? Тэрэнэй тэһэрхэдэ, кинетическэ ба дулаанай хүсэн гарадаг. Клечевской гэжэ толгой дээрэ тэһэрһэн вулкануудай нэгые адаглан шэнжэлхэдээ, тэрэнэй кинетическэ хүсэн арба мянган киловатт, дулаанайнь хүсэн 1000 дахин ехэ байгаа гэжэ мэргэжэлтэд тодорхойлһон байна. Вулканай дэлбэрхэдэ билтаран гараһан бодосой нэгэ кубокилометрэй элшэ хүсые тодорхойлходо хэдэн арбаад миллион тонно нефть шатаахада гараһан элшэ хүсэнтэй адли байшоо. Вулкан дотор али тухай ехэ халуунай элшэ бии гээшэб?

— Вулкануудые бүрилдүүлдэг магмын гуламтанууд газарай гадарай дээдэ хубида хэдэн арбаад километр гүнзэгыдэ бии болодог, тэндэхи температурань Цельсээр 1200 градуста хүрэтэр нэмээдэг байна, — гэжэ Дворов үргэлжэлүүлэн тэмдэглээ.

— Мүнөөдөө тэрээндэ хүрэжэ шадагдахагүй, эдээн тухай хэлэгдэнэгүй. Газарай гадар бологшо нюрууда дүтэшэг ойродоо 3—5 километр гүнзэгыдэ газаа талын гээд нэрлэгдэдэг гуламтанууд бии гэжэ Авачинска вулканиие шэнжэлэгшэд элирүүлээ. Авачинска вулканай газаа талын гуламтань — жомбогор маягтай, 100 шахуу кубокилометр хэмжээтэй. Хэрбээ эндэхи дулаанай элшын 10 процентыешье хэрэглээ һаа, тэрээгээр миллион киловатт хүсэтэй электростанци 100 жэлэй туршада хүдэлгэжэ болохо гэжэ мэргэжэлтэд доторуулаа.

Теэд энэ хүсые ямар аргаар гаргажа абахаб? Вулканай дэлбэрэлгэ хэрэглэхын аргагүй, хэрэглэһэнэйшье үлүү ха даа. Намдуу байһан лэ вулканиие хэрэглэхэ тухай хэлэжэ болохо гээд һанагдана. Элдэб проектнүүд, тусхайлбал, вулканай үрхэ хоолойе «бүглэжэ байһан» таглаадһыень дэлбэ татаад, сорообхилон гараһан шэнгэн бодосыень уридшалан бэлдэгдэһэн бассейн худар урадхуулха гэһэн бодомжо бии. Энэнь зоримгой бодомжо болоно. Тиигээдшье... Эрдэмтэдэй һанамжын ёһоор, хоорондоо холбоотой скважинануудые вулкан шадар үрэмдэбэл, тон бүтэмжэтэй байха ха гээд һанагдана. Хэрбээ халашаһан газар соо уһанай үгы байгаа һаань, тэрээн худар уһа бүлүүрдэн оруулжа, юундэ болохогүб? Газар соохи тиимэ шанга охинһоо халажа, уурал болоод, ондоо скважинаар дамжан өөдөө газар дээрэ гараха бшуу. Дэлбэрэлгын туһаламжаар «котёл» шэнги ута бии болгоод, халуун уурал охиной орьёлон гаралгын хэмжээе нэмээжэ болохо. Хоорондоо холбоотой скважинануудые үрэмдэн малтаха техникэ ба технологи — яһала шиидхэгдэхээр асуудал. Хоорондоо арбаад, зуугаад метр зайтай скважинануудые элдэб аргануудаар — һөөлжүү һабануудые үрэмдэхэ, газарыень уһаар сорьюулан нүхэлхэ, шулууень бутаруулха мэтээр холбожо болохо байна.

Вулкан дээрэ электростанцинуудые мэнэ гэһээр барижа эхилхэ тухай хэлэжэ болохо гү? Болохогүй. Шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл тон олон. Хэды шэнээн гүнзэгыгөөр, ямар аргаар үрэмдэхэб? Вулканай дорьбон гарашахагүйн тула газар доро хэды шэнээн хүсэтэй тэһэлэлгэ хэхэб? Иимэ станци экономическа талаараа хэр ашаг үрэтэй байхаб? Иимэ станциин электрын элшэ хүсэнэй үнэ гидроэлектростанцинуудайхиһаа хямда болохо гэжэ тоолодог. Эдэ бүгэдые үшөө үшөө дахин шалгаха хэрэгтэй. Теоретическэ тоололгоор тодорхойлолго заримдаа хэрэгэй бодото талада таарадаггүй гэжэ Авачинска вулканай оршондо гүйхэншэгөөр хэгдэһэн түрүүшын үрэмдэлгэ харуулаа. Вулканай геологическа бүридэлые, тэрэнэй гуламтын өөрэ талые тон наринаар шэнжэлхэ хэрэгтэй. Зүгөөр шэнжэлгэ хэжэ үргэлжэлхэ шухала, юундэб гэхэдэ, ехэ энергетикын шэнэ хараа шэглэлые тиимэ шэнжэлэлгэнүүд тодорхойлхо гэжэ мэргэжэлтэд нэгэ һаналтайгаар мэдүүлнэ.

Михаил ЧЕРНЫШЕВ.
(АПН).

ЧИКАГО

США-гай КОММУНИС ПАРТИИН СЪЕЗД

ТАСС

США-гай Коммунис партиин XXI съезд хүдэлмэрээ эндэ эхилбэ. Партиин национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстон съезд нээгээ.

США-гай Коммунис партиин генеральна секретарь Гэс Холл американ коммунистнуудай ажал ябуулга ба зорилгонууд тухай политическэ элидхэл хэбэ. Капиталис оронуудай, илангаа Америкын Холбоото Штадуудай экономикын хүшэр бэрхэшээлтэй байдалда орожо байһан ушарта тэрэ гүнзэгы шэнжэлэл хэһэн байна.

Бүхы хүнүүдые ажалаар хангуулхын түлөө олониитын хүдэлөөе эмхидхэхэ, ажалшадай байдал һайжаруулха, арад зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангуулха гээшэ коммунистнуудай гол зорилго болоно гээд Гэс Холл мэдүүлээ.

Дэлхэйн капиталис системын доройтон уналга мүнөө үеын гол шэнжэ болоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Обществын үмэнэ табигдаһан гол асуудалнуудые капитализм шиидхэхэ аргагүй байна.

Индохитадтахи үйлэ хэрэгүүд, Португалиин Африкадахи колониальна империин хосоролго, Португалида фашис захиргаанай уналга — эдэ бүгэдэ уласхоорондын байдалые һайжаруулаа.

Уласхоорондын байдалые һайжаруулха талаар түйлагдаһан амжалтанууд түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй ажал ябуулгада таарамжатай байдал байгуулна гээд Гэс Холл саашадаа тэмдэглэбэ. Шахардуу байдал һуларуулхын түлөө тэмсэл дэлхэйн империализмда эсэргүү, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө хүдэлөөндэ гол һуури эзэлнэ.

★ ★ ★

«Смбассадор» гостиницын ехэ зал соо үглөөнһөө үдэшэ орой болотор хүн зон дүүрэн байна. Эндэ США-гай Коммунис партиин XXI национальна съезд хүдэлмэрээ үнгэргэнэ. Съездын пленарна заседанинууд дээрэ партиин генеральна секретарь Гэс Холл гэгшын хэһэн политическэ элидхэл зүбшэн хэлсэгдэнэ. Съездын комиссинуудта партиин бэелүүлхэ хүдэлмэриин гол шэглэлнүүд зохёон хараалагдажа, шиидхэбэринүүд бэлдэгдэнэ.

Марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бата нэгэдэлэй түлөө тэмсэлые улам саашадань шангадхаха шухала гэжэ олохон делегадууд тэмдэглээ.

Съездэ хабаадагшад резолюци нэгэн дуугаар баталан абаа. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөө зарлаха тухай политическэ элидхэл соо хэгдэһэн дурадхалые США-гай Коммунис партиин XXI съезд дэмжэнэ гээд энэ резолюци соонь хэлэгдэнэ. Энэ зүблөөн хадаа хүдэлмэришэн ангиин уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ оруулагдаһан горитой хубита болохо, шахардуу шанга байдалые һуларуулха гэһэн политикада һөөргөө тэхэришэгүй шэнжэ олгохо һэн. Иимэ зүблөөн һаяын сагта үнгэргэгдэхэ ёһотой гэжэ тоолонобди.

ДЕЛИ

ИНДИРА ГАНДИИН ПОЛИТИКЫЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

Орон дотор эмхи гуримгүй байдал үүдхэхэ гэһэн хархис этэгээдүүдэй һэдэлгэнүүдые дараха зорилготойгоор Индиин правительствын абаһан эрид шууд ябуулгануудые ороной политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад үргэнөөр дэмжэһэн байна.

Уттар-Прадеш, Баруун Бенгалиин, Ориссын болон бусад штадуудай, Индиин союзна газарнуудай правительстванууд премьер-министр Индира Гандида тусхай бэшэг эльгээһэн байна. Тэдэнэр орон дотор соносхогдоһон онсо байдалые, мүн ороной бата нэгэдэлые хангаха, бэеэ даанхай Индиин түйлалтануудые хамгаалха, үргэн арад ниитын аша туһые сахиха зорилготойгоор абтаһан хэмжээе һайшаанад.

Индиин национальна конгресс гэжэ зонхилхы партиһаа һунгагдаһан түбэй парламентын 50 депутадууд эндэ хамтын мэдүүлгэ тунхаглаһан байна. Оронийе һандаргаха зам руу түлхиһэн политическэ хархис партинуудай зарим толгойлогшодой һанаашалганууд мэдээжэ болоод, энэнь Индиин үргэн олон улад зоной дунда тон сошордомо байдал үүдхээ гэжэ энэ мэдүүлгэ соонь онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Премьер-министрэй ордондо хэдэн мянгаад бэшэгүүд, телеграмманууд ерэжэл байһаар. Бүхы Индиин радиогой тэмдэглэһэнэй ёһоор, Индира Гандиие өөрыень, мүн тэрэнэй ябуулдаг политикые бүри мүһэн дэмжэжэ байһанаа улад зон эдэ бэшэгүүд дотороо мэдүүлнэд.

Индиин правительствын дэргэдэхи мэдээсэлэй болон хэблэлэй бюрогой директор А. Р. Баджи пресс-конференци дээрэ ингэжэ мэдүүлээ. Саг соонь абтаһан хэмжээнүүдэй ашаар хархис этэгээдүүд орон дотор эмхи гуримгүй байдал үүдхэжэ шадаагүй. Оршон байдал хаа хаанагүй намдуу номгон зандаа. Правительство иимэ оршон байдалые хэлбэришэгүйгөөр хинана. Бицар штадта политическэ забастовко хэхэ гэһэн баруунай этэгээдүүдэй һэдэлгэ буруу һүрөө.

МЕХИКЭ

Эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын түлөө

ТАСС

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй түсэбөөр ООН-ой бүхэдэлхэйн конференци эндэ үнгэргэгдэжэ байна. Элдэб оронуудай, уласхоорондын национальна эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй 80 гаран түлөөлэгшэ энэ шухала хуралдаанай ендэр дээрэһээ үгэ хэлэбэ.

Политическэ, социально-экономическа үндэһэн асуудалнуудые шиидхэнгүй, эб найрамдал бэхижүүлэнгүй, шахардуу байдал һуларуулангүй, ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй харата муухай колониализмын, расизмын ябуулгануудые зайсуулангүй, халдабарита үбшэнгые һүнөөнгүй, эхэнэрнүүд адли тэгшэ эрхэтэй болохогүй гээд үгэ хэлэгшэдэй олонхид этигэн найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Африкын, Азиин, Латиин Америкын хүгжэжэ байгаа оронуудай делегацинууд конференциин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

Промышленностиин болон хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлхэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан багшанарта, бусад хүнүүдтэ «МНР-эй 50 жэл» гэһэн медаль барюулгын баяр ёһолол Буряадай Верховно Соведэй Президиумдэ болобо. МНР-эй генеральна консул нүхэр Цэдэндамбаа Монголой Арадай революционно партиин, Арадай Агууехэ Хуралай Президиумэй үмэнэһөө хайра шагналда хүртэгшэдые халуунаар амаршалаа.

Сэлэнгын аймагай Үбэр-Зөөхэйн сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Б. Б. Шагдыров, Буряадай АССР-эй габьяата багша Л. Л. Линховоин, Н. Бимбаев, Н. Д. Шулунов, О. А. Жеребцов болон бусад шагнагшадай дунда бии.

В. ГАУЧЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. С. Семенов шагналда хүртэһэн Н. Бимбаевые амаршалжа байна.

Авторай фото.

ХҮН ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Горпищеторгын 10-дахи магазинай бакалейнэ таһагта уржын саадэр үглөөнэй 11 часта хүн зон удданайхиһаа олон, хүлеэтэй хүхюун байба (энэмнай эрэшүүлэй хубсаһа хунар худалдадаг «Баяр» гэжэ магазинай хажуудахи дэлгүүр болоно). Зэргэлүүлжэ табигдаһан дүрбэн стол дээгүүр һүтэй сайтай хоёр самовар, зүһэн бүрин амтан эдеэн дэлгээтэй. «Саахар бообо худалдан абахаяа ерэһэн хүндэтэ нүхэд, манай хүндэдэ хүртэжэ гарахыетнай уринабди», — гэжэ наймаалагшад орогшодто хандана...

Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын үйлэдбэрилэн гаргаһан зүйлнүүдые худалдажа абалгын выставкэ иигэжэ эхилбэ. Горпищеторгын 4-дэхи кустын директор В. М. Коновалов тобшохон үгэ хэлэжэ, эндэ түрүүшынхеэ эмхидхэгдэһэн тус выставкэ нээгээ.

Республикымнай ниислэл хотын кондитерскэ фабрикын гаргаһан 50 зүйлэй амтан эдеэн, тодорхойлон хэлэхэдэ, элдэб печени, пряник, вафли, сухаари, зефир, шоколад ба карамель конфетэнүүд, «Жигули». «Птичье молоко» гэжэ багсалагдаһан конфетэнүүд эндэ бии. Фабрикын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ продукцияа — «Белые паруса», «Былина», «Тагайн», «Буратино» гэхэ мэтэ конфетэнүүдээ мартангүй, табиһан байха юм.

Магазинда орохон хүнүүд саахар бообоһоо амталжа үзөөд, һанаандань таараһан юумэ худалдажа абана.

— Ямар зорилготойгоор энэ выставкэ эмхидхэбэ гэжэ һүбшэ? — гэжэ асуудалтайгаар бакалейнэ таһагые даагша Нелли Иннокентьевна Павловада хандахадамнай, тэрэ иигэжэ харюусаба:

— Иимэ выставкэ эмхидхэхэдээ, хоёр зорилго урдаа табяа һэмди. Нэгэдэхеэр, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын гаргаһан эдеэ хоолой шэнэ зүйлнүүдтэй хүн зониие танилсуулха. Тиихэдээ эдээн тушаа зоной һанамжа, дурадхалнуудые мэдэжэ абаха гэһэн байгаабди. Хоёрдохёор, худалдаанай гүйсые дээшэлүүлхэ гэжэ наймаалагшад оролдодог гээшэ ааб даа.

Үнэхөөрөөшье, хүнүүд һанамжа, дурадхалай дэбтэртэ олохон тэмдэглэл хэһэн байна. Тиихэдээ кондитерскэ фабрикынхидай гаргаһан продукциин шанарые, мүн 10-дахи магазинай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые үндэрөөр сэгнэхэһээ гадна, туһатай зүбшэл үгэнэ. «Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй гаргадаг продукциингаа ассортиментые үсөөрүүлхэд, шанарыень һайжаруулаа һаань, дээрэ байгаа», — гэжэ пенсионер эхэнэр Г. Я. Золотарева бэшээ. Республикын ниислэл хотодо ажаһуугшад Е. Г. Назимова, Е. Н. Имигенова, хүдөө ажахын институдай студент В. Батуев гэгшэдэй һанамжанууд выставкэ эмхидхэгшэдтэ туһалха байха.

Юрын үдэрнүүдтэ энэ таһаг 1,2—1,4 мянган түхэригэй наймаа хэдэг һаа, харин выставкын хүдэлһэн үдэр хоёр дахин шахуу ехэ — 2,5 мянган түхэригэй кондитерскэ зүйлнүүдые худалдаа. Таһагай хүдэлмэрилэгшэд, коммунис ажалай ударнигууд, комсомол басагад Мария Гордеева, Татьяна Фоминова, Наташа Максимова гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллажа, энэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулба.

— Элдэб эд бараанай, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй 20 гаран выставкэ жэлдээ эмхидхэнэбди. Саашадаа иимэ выставкэнүүд улам олошорхо. Табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые бүри һайнаар хангаха хэрэгтэмнай эдэ бүгэдэ туһалха байха, — гэжэ Горпищеторгын ахалагша инспектор В. К. Полетаева хөөрэнэ.

Б. М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ОЙН БАЯЛИГ АБАРАГДАБА

Онео тосхонһоо урагшаа нэмжыһэн гүн тайгын дундаһаа өөдөө гараһан бөөн хара утаан харуулай «АН-2» самолёдой сонхоор харагдаба. Үнишье болонгүй самолёдой дээрэнь хүрэжэ ерэхэдэ, парашютистнар В. Городецкий, Д. Борисов, А. Смирнов, А. Прохоров, А. Бородников, В. Амбул гэгшэд хүшэр тэмсэлэй хүрэжэ ерэһые хүрэһөөр ойлгоодхёо һэн.

Лётчик Х. Анхрамович инструктор В. Плансоновтой түймэрэй болоһон газарай талмайе тодорхойлон мэдэбэ. Тиигээд дары түргэн десантнуудые буулгаха гэжэ шиидхэбэ. Тиин эгээн түрүүлэн инструктор өөрөө самолёдһоо дэбхэржэ, удангүй газарта буугаад, ойрон тойроной газарые шэнжэлбэ. Тиигээд парашютистнуудые буулгаха таатай газар оложо, гараараа занган дороһоо тэмдэг үгэбэ.

Десантнууд хойно хойноһоо һубарилдан, самолёдһоо доошоо һүрэн, газарта буугаад, бүрин бүтэн тухайгаа инструкторта элидхэбэ. Смирнов гүйжэ ерэхэдээ, нүхэр Городецкий модондо шагтагалдашоо гэжэ дуулгаба. Нүхэрэйнгөө бууһан газарта гүйлдэжэ ошоод, яаралтай түргэн тэрэнээ модонһоонь һалгаажа абаба. Юуб гэхэдэ, түймэр һүжэрэн ехэдэжэ байгаа бшуу. Яараха хэрэгтэй.

Түймэрэй гараһан газарта дүтэлхэдэнь, һалхинда туугдаһан гал хяра өөдэ тэгүүлжэ байба. Түймэр унтарааха даа дүршэлтэй болоһон энэ багахан коллектив хоорондоо зүбшэн хэлсэөд, галай гараһан газарые тойруулжа газар малтажа, угтамжын гал табиба. Тэдэнэр эсэшэ сусашагүйгөөр галтай тэмсэбэ. Тииһэр байтарнь ойн харуулшад ерэжэ, тэдэнэртэ туһалба. Иигэжэ хамтын хүсөөр үдэшэлэн тээ түймэр унтараагдажа, ойн баялиг саг соогоо абарагдаа һэн.

Н. ГАЛДАНОВ.
Баргажанай аймаг.

АМАРАЛТА—АЖАЛАЙ ЛАГЕРЬ

Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин 8 — 10-дахи классуудай 50-яад һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ амаржа байгаад, ажаллаха гэжэ шиидэһэн байна. Тэдэнэр Хуһата гэжэ газарта таригдаһан түрэл «Коммунизм» колхозойнгоо 60 гектар куузикугай хойноһоо июниин 16-һаа харууһалжа эхилээ. Уужам һаруул хэдэн таһалгатай гэр бариглдаанхай. Тэндэнь элдэб наада эмхидхэхэ таһалга, мүн библиотекэ бии юм. Эдиршүүл табан звено болоһо хубааранхай. Звено бүхэниинь 7—13 хүнһөө бүридэнэ

Эдиршүүл үглөөнэй 8 часһаа үдэрэй 12 час болотор ажаллаад, бэшэ сагтаа амардаг юм. Математикын багшэ Т. М. Стулева тэдэнэрэй амаралта болон ажалые эмхидхэнэ, хүтэлбэрилнэ. Мүн эндэ дүрбэн хүмүүжүүлэгшэ бии.

Һурагшадай ажал һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ гектарай 400 центнер ургаса хуряажа, түрэл колхоздоо тушааха гэжэ хэлсээ бшуу. Энэ ехэхэн харюусалгатай зорилго болоно. Звено бүхэн хоорондоо мүрысэнэ. Түрүү һуури эзэлһэн звеногой нэрэ хүндэдэ зорюулагдажа, участок дээрэнь ажалай алдар солын тут мандуулагдана. 8-дахи «А» классай һурагша Катя Варфоломеевагай даадаг 3-дахи звено иимэ нэрэ хүндэдэ хүртөө. Мүн «Дайшалхы» болон «Сахилгаан» хуудаһан үдэр бүри гаргагдана. Иигэжэ ажаллаһанай ашаар мүнөө 60 гектар талмайн хахадһаа ехэнхинь буртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдээ.

Үхибүүд һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар таатай зохидоор амарна. Элдэб наадан эмхидхэгдэнэ. «Алло, бидэнэр бэлигтэниие бэдэрнэбди», мүн «Баглаа сэсэгүүд» гэһэн конкурс үнгэргэгдөө. Футболоор, волейболоор ходо мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ байдаг. Тиихэдэ «Коммунизм», «Родина» колхозуудай ажалшадта айлшалхын тулада эдиршүүл һонин программатай концерт бэлдэжэ эхилээ.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ТОБШОХОНООР

Спорт

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Хүнгэн атлетикын дүрбэн зүйлөөр һурагшадай дунда Буряадай АССР-эй чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ наймадахяа үнгэргэгдэбэ.

Буряадороной 14 аймагай һурагшадай суглуулагдамал команданууд энэ жэлэй мүрысөөндэ хабаадаа. Улаан-Үдын 17-дохи һургуулиин һурагша басагад Гусиноозерск ба Хяагта хотонуудай спортсменүүдһээ уридлажа, командаараа нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Энэ һургуулиин 6-дахи классай һурагша Оля Капустина 213 очко абажа, хубиин түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ эрхимлэһэн байна.

Эдир хүбүүдэй дундаһаа захаамиинайхид шалгарба. Закаменск хотын дунда һургуулиин һурагша Сережа Яковлев 218 очкотойгоор илаа. Гусиноозерск хотынхид — 2-дохи, Кабанскын һурагшад 3-дахи һуури эзэлбэ.

УРАН ҺАЙХАНАЙ ГИМНАСТИКА. Спортын энэ зүйлөөр хубидаа, командаараа Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ 50 гимнаст басагад хабаадаһан байна.

Хүүгэдэй спортын гурбадахи һургуулиин эдир басагад илажа, республикынгаа ниислэл хотын чемпионууд болобо.

Зургаадахи интернат һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Вина Прохорова 39,7 балл абажа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. ВСТИ-гэй 3-дахи курсын студентка Галина Ливенцова, 6-дахи интернат һургуулиин 8-дахи классай һурагша Шура Кожевникова удаадахи һууринуудта гараа.

ДААМ. Энэ наадаар РСФСР-эй хотонуудай хубиин-командна түрүү һуури эзэлэлгын заочно мүрысөөнэй түгэсхэлэй наадanай дүрбэнэй нэгэ хубинь дүүрэбэ. Улаан-Үдын суглуулагдамал команда хоёрдохи һуурида гаража, хахад финалда хабаадаха эрхэ олоһон байна. Улаан-Үдын 40-дэхи дунда һургуули дүүргэһэн Коля Баранов, прибор бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн Николай Маркович хубиин түрүү һуури эзэлэлгын наадanда гурбадахи һууринуудые эзэлжэ, спортын мастерта кандидадай норматив дүүргээ.

БОКС. Академик Киренскиин нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөн Красноярск хотодо дүүрэбэ.

Зүүн Сибирин технологическа институдай студентнэр аха дүүнэр Дмитрий болон Николай Жигжитовтэн энэ мүрысөөндэ ехэ амжалта туйлаа. Дмитрий илажа, спортын мастерта кандидадай норматив дүүргэһэн байна. Харин Николай хоёрдохи һуури эзэлбэ. Иимэ ехэ мүрысөөндэ түрүүшынхиеэ хабаадаһан Виктор Чукреев гурбадахи һуурида гараа.

Боксоор Россин Федерациин арадуудай зунай VI спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн июниин 24-дэ Куйбышев хотодо нээгдэбэ.

Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ илаһан, шангай һууринуудта гараһан спортын мастерта кандидадууд Александр Медведев, Александр Осокин, аха дүүнэр Геннадий болон Владимир Плюснинтэн, Николай Антонов июлиин 2 болотор үнгэргэгдэхэ энэ ехэ наадanда хабаадан, республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалжа байна.

Б. МИРОМАНОВ.

ВОСКРЕСНИК ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Боржогор гэжэ нютагта Нарһатын совхозой һү һаалиин фермэ оршодог юм. Совхозой түбһөө холо байрлаһан эндэхи фермэдэ машинаар хүрэжэ ошохонь хэсүү бэлэй. Харгынь муу, намаг налхитай, хонхо янхатай, хура борооной орходо холбоон таһалдадаг байгаа.

Эндэхи харгы заһабарилхын тулада воскресник үнгэргэгдэбэ. Ажахын 80 гаран хүдэлмэришэд энээндэ хабаадалсаа. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй районно отделени хоёр бульдозер, хэдэн самосвал үгэжэ, нилээд туһаламжа үзүүлээ.

Воскреснигтэ хабаадагшад хайр элһэ зөөжэ, хонхо янхадань адхаһан, намаг налхитай газартань модо, һургааг дэбдижэ, шорой элһээр хушаһан байха юм. Иигэжэ 22 километр утатай харгы нэгэ үдэрэй туршада яндагар жэгдэ болоо.

Мүнөө Боржогорой фермын һүн муу харгыһаа боложо зөөгдэнгүй байжа гашалхаяа болёо. Тэндэхи һаалишадшье һанаагаа амаршоо.

К. СУДАНОВ.
Яруунын аймаг.

СУДНА БҮТЭЭГШЭД ЭРХИМЛЭБЭ

Зүг шэг олохо, аяншалгада бэеэ бэлдэхэ талаар һонирхолтой мүрысөөн Ивалга тосхон шадархи гоё һайхан байгаалитай түглэ шугы соо промышленна предприятинуудай физкультурын коллективүүдэй суглуулагдамал командануудай хоорондо үнгэргэгдэбэ. «Труд» бүлгэмэй областной совет энэ мүрысөөе эмхидхэһэн байна.

Хоёр үдэрэй туршада шанга тулалдаан болоо. Зүг шэг олохо, хаалта дабаха талаар болоһон мүрысөөнэй дүн согсолходо, судна бүтээлгын заводой команда түрүүлжэ гараһан байба. Прибор бүтээлгын заводой спортсменүүд хоёрдохи, нарин сэмбын комбинадай нэгэдэхи команда гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Эхэнэрнүүдэй дунда болоһон хубиин мүрысөөндэ прибор бүтээлгын заводой түлөөлэгшэ Любовь Трифонова түрүүлжэ, зүг шэг ололгын зайда 43 минута, 55 секунда харуулаа. 44 минута 25 секунда харуулһан нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Д. Батуева хоёрдохи һуурида гаража, судна бүтээлгын заводой командаһаа П. Корякина гурбадахи һуури эзэлһэн байха юм.

Эрэшүүлэй хоорондо шанга тэмсэл болоо. Энэ тулалдаанда нарин сэмбын фабрикын түлөөлэгшэ Олег Трифонов илажа гараһан байна. Лесотехническэ техникумэй студент Л. Полуянов хоёрдохи саг харуулаа.

Судна бүтээлгын заводой эбтэй эетэй команда хаалга дабалгаар түрүүлжэ гараа. Тус заводой хоёрдохи команда удаадахи һуури эзэлээ. Прибор бүтээлгын заводой спортсменүүд гурбадахи һуурида гараа.

Мүрысөөнэй түгэсхэлдэ түрүү һуури эзэлэгшэдтэ дамжуулгын шангууд, дурасхаалай тугханууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

С. ЦЫМПИЛОВ.

ААЯМА ХАЛУУНАЙ ХАҺА

Июль һара Байгал шадарай эгээл аяама халуунай, мүн хура бороотой хаһа болоно. Үдэртөө бүгшэм халуун байһанаа үдэшэндөө бөөн хара үүлээр хушагдадаг үдэрнүүд олон дайралдадаг. Иигэжэ сахилгаан сахилдаг, аадар бороо ородог.

Энэ үедэ үбһэ ногоон, таряан бууян, угаа түргэнөөр ургадаг. Хабартаа үзэгдэдэггүй элдэб гоё һайхан сэсэгүүд нуга, сабшаланда ургажа, үнгэ буляалдан байдаг.

Июлиин тэн багаар эртын ороoһото ургамалнууд залаалжа, мүн эртын гэршүүхэ сэсэглэжэ эхилдэг. Һарын тэнгһээ хойшо гүлзөөргэнэ эдеэшэдэг, тиигэхэдэ июлиин һүүл багаар хүбшэ тайгада нэрэһэн боложо, хара хүрин үнгөөрөө холын айлшадые «уридаг». Зарим һархяаг бии болодог.

Байгша оной июль һарын сагай уларил ямар байхань гээшэб?

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ УРДА АЙМАҒУУДТА нормо соогоо байхаар хүлеэгдэнэ. Һарын туршада агаарай дунда зэргын температура 18—19 градус дулаан байха. Тиигэжэ һара соо 70—100 миллиметр хура бороо орохо (нормо соогоо зарим нютагуудта нормоһоо дээгүүр).

Һарын хоёрдохи арбан хоногой эхиндэ, 18—25-да, 28—30-да балай хура бороо орохогүй. Сэлмэг байха. Бэшэ сагуудта нэгэ бүрхэжэ, сэлмэжэ байха мүртөө, заримандаа сахилгаалаад, аадарлаад абаха. Июлиин 3—5-наар ехэ уһатай бороо орохоор хүлеэгдэнэ.

Агаарай температура һүниндөө 10—15, түрүүшын арбан хоногой эсэстэ 3—8 градус, үдэртөө һарын түрүүшын хахадта 18—23, һарын хоёрдохи хахадтань 21—23 градусһаа дээшэлжэ, 25 градуста хүрэхэ, июлиин 26—28-да 27—32 градус халуун болохо. Баруун хойто зүгһөө секундын 2—5 метр хүсэтэй һалхин бууха, аадарлаха үедэ секундын 7—12 метр хүрэтэр һалхин шангадаха.

РЕСПУБЛИКЫН БАРУУН УРДА АЙМАГУУДТА һарын туршада агаарай дунда зэргын температура 13—16 градус (нормо соогоо) байха. Июль соо 100—125 миллиметр (нормоһоо дээгүүр) шииг нойтон орохо. Һарын олонхи үдэрнүүдтэ үүлэтэй байха, зарим нютагуудта аадарлаха, түрүүшын табан хоногто, һарын тэн багта, мүн эсэстэнь хура бороо ехээр орохо. Хоёрдохи арбан хоногой эхиндэ, 20—24-дэ, 27—29-дэ хура бороо орохогүй. Зарим нютагуудта үглөөгүүр манан унаха. Түрүүшын арбан хоногой һүүл багаар, хоёрдохи декадада агаарай температура доошолжо, һүниндөө 3—8 градус, хадатай газарнуудта 0—5 градус боложо, нимгэхэн хюруу унаха, үдэртөө 13—18 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ. Бэшэ сагуудта һүниндөө 8—13, үдэртөө түрүүшын табан хоногто 12—17 градус, һүүлшын арбан хоногой эхиндэ, 26—28-да 27—32 градус халуун болохо.

Баруун хойто зүгһөө секундын 2—5 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, аадарлаха үедэ секундын 7—12 метр хүрэтэр һалхин шангадаха.

ХОЙТО АЙМАГУУДТА һарын дунда зэргын температура 17—19 градус (нормоһоо 1—1,5 градус дулаан) байха. 60—90 миллиметр (нормо соогоо) хура бороо орохо. Июлиин 10—12-то, 20—24-дэ, 28—29-дэ бага сага үүлэтэй байха. Шииг нойтон орохогүй. Бэшэ сагуудта бага сага үүлэтэйшэг, зарим нютагуудта саг зуурын бороо орохо, аадарлаха, 2—4-дэ, 6—7-до, 17—18-да хура бороотой үдэрнүүд болохо. Сэлмэхэдэнь манан унаха.

Агаарай температура һүниндөө 7—12, үдэртөө 20—25 градус, түрүүшын арбан хоногой, хоёрдохи декадын һүүл багта һүниндөө 3—8, зарим нютагуудта 0—5 градус боложо, бага сага хюруу унаха, үдэртөө 14—19 градус дулаан болохо.

Баруун зүгһөө секундын 2—4 метр хүсэтэйгөөр һэбшээлхэ.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июниин 29-һөө июлиин 6 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Уран зохёолшо Вадим Кожевниковэй зохёолнуудай хуудаһанууд. 10.40 — «Мүнөөдэр — совет залуушуулай үдэр». 10.55 — Николай Кондратюк дуулана (үнгэтэ). 11.20 — «Советороной үхибүүд». «Миллион талаантан» — телевизионно документальна фильм. 11.50 — «Урагшаа, хүбүүхэнүүд!» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 13.30 — 13.40 — Забһарлалга. 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.40 — «Все кувырком» — мультфильм. 14.55 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 15.55 — «Советскэ Союз харин айлшадай һанамжаар» (үнгэтэ). 16.05 — «Танай гэртэ» — хүгжэмтэ программа. 16.40 — «Уласхоорондын һонин» (үнгэтэ). 17.10 — «Призвание» — телевизионно уран һайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — «Концертын хойноһоо концерт» Иорданка Христова дуулаха (үнгэтэ). 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — «Белинский» — уран һайханай фильм. 21.15 — «Хүдөөгэй час». 22.15 — Кинопанорама. 23.45 — Концерт (үнгэтэ). 24.00 — Футбол. «Торпедо» (М) — «Арарат» (Е). Хоёрдохи тайм (үнгэтэ). 00.45 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 15.00 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». «Табан жэлые — болзорһоонь урид!» КПСС-эй Яхадай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. И. Чиряев дамжуулгада хабаадалсаха. 15.45 — «Лунный камень» гэжэ У. Коллинзын иимэ нэрэтэй романаар буулгагдаһан олон серитэй уран һайханай фильмын 1-дэхи сери түрүүшынхеэ харуулагдаха (Англи). 16.30 — «Баатаршалга» — телеальманах. 17.00 — «Адмирал Нахимов» — уран һайханай фильм. 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Талын галнууд» — телевизионно журнал.

«Орбита». 19.40 — «Баатаршалга» — телеальманах. 20.10 — «Лунный камень» — (Англи), телефильм 1-дэхи сери. 20.55 — КПСС-эй XXV съездые угтуулан. «Табан жэлые болзорһоонь урид!». 21.40 — «Адмирал Нахимов» — уран һайханай фильм. 23.10 — «Арадай творчество» — шэнжэлэл. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — «Манай саад».

Улаан-Үдэ. 19.20 — «Бригадын шэнэ зорилго» — Улаан-Үдын телевидениин киноочерк. 19.55 — Уласхоорондын шэнжэлэл.

ВТОРНИК, ИЮЛИИН 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Социалис оронуудай документальна фильмүүдэй программа. 10.50 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» (үнгэтэ). 11.05 — Э. Войнич «Овод». Литературна дамжуулга. 11.35 — Спортын һонин (үнгэтэ). 12.05 — «Лунный камень» — (Англи), 2-дохи сери. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Шатарай һургуули». Түгэсхэлэй дамжуулга. 13.40 — «Звезда балета» — кинофильм. 15.00 — «Ильинский Маршак тухай» — телевизионно фильм-концерт түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 15.45 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи), 2-дохи сери. 16.30 — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев телевизор харагшадай асуудалда харюусаха. 17.00 — «Киногой һонин». 18.30 «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 19.20 — Һүүлэй һонин.

«Орбита». 19.40 — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев телевизор харагшадай асуудалда харюусаха. 20.10 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи). 2-дохи сери. 20.50 — «Ильинский Маршак тухай» — фильм-концерт. 21.40 — «Звезда балета» — кинофильм. 23.00 — Хүгжэмтэ эстафетэ — «Нүхэр дуун». 23.50 — Документальна фильм. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.40 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.00 — «Шатарай һургуули».

Улаан-Үдэ. 19.30 — Театртай уулзалганууд.

СРЕДА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Документальна фильмүүдэй программа. 11.05 — Агаарай долгин дээрэ — «Залуу наһан». «Шинии ерээдүй». 11.35 — «Залуушуулай уран бэлиг». 12.05 — «Лунный камень» (Англи) — телефильм, 3-дахи сери. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Тюльпан» — телевизионно хүгжэмтэ фильм (үнгэтэ). 13.40 — «Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Король Дроздобород» — кинофильм. 14.50 — «Зураг бүхэйдэнь — наран» (үнгэтэ). 15.05 — Украинын телевидени ба радиогой эстрадна концертын оркестр наадаха (үнгэтэ). 15.45 — «Лунный камень» (Англи) — телефильм, 3-дахи серя. 16.30 — «Ажалай гвардеецүүд». СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, Социалис Ажалай Герой, комплексно барилгын бригадые хүтэлбэрилэгшэ Н. А. Злобин тухай телевизионно очерк. 17.00 — «Өөрыгөө шалга» (үнгэтэ). 18.20 — Документальна фильм. 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Хүдөөгэй ажалшадые һайнаар хангаха» — дамжуулга. 19.20 — Һүүлэй һонин.

«Орбита». 19.40 — «Ажалай гвардеецүүд» — телеочерк. 20.10 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи), 3-дахи сери. 20.55 — Украинын телевидени ба радиогой эстрадна концертын оркестр наадаха. 21.35 — «Өөрыгөө шалга» (үнгэтэ). 23.00 — Футболоор «Динамо» (Тб) — «Динамо» (М).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — Һурагшадта — «Ажалай табадахи».

«Орбита». 19.00 — «Тюльпан» — телевизионно хүгжэмтэ фильм (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Элүүр энхэ байлга» — телевизионно журнал (буряадаар). 20.00 — Телевизионно һонин. 20.20 — «Шог ба сатирын хуудаһанууд» (буряадаар).

ЧЕТВЕРГ, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Угалзанууд». 10.35 — В. Вишневский. «Оптимистическая трагедия». Литературна дамжуулга. 11.20 — «Үхибүүд, танай захилаар» (үнгэтэ). 12.05 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи), 4-дэхи сери. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг» (үнгэтэ). 13.40 — «Үхибүүдтэ фильм». «Доктор Айболит» — кинофильм. 14.50 — Документальна фильм. 15.00 — Футболоор «Динамо» (Тб) — «Динамо» (К), (хоёрдохи тайм). 15.45 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи), 4-дэхи сери. 16.30 — Агаарай долгин дээрэ — «Залуу наһан». «Шинии ерээдүй». 17.00 — «Хроника раскрытия одного преступления» гэһэн документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 18.15 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — Кооперациин уласхоорондын үдэр (буряадаар). 19.20 — Һүүлэй һонин.

«Орбита». 19.40 — Агаарай долгин дээрэ — «Залуу наһан» — «Шинии ерээдүй». 20.10 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи), 4-дэхи сери. 20.55 — Футболоор «Динамо» (Тб) — «Динамо» (К). Хоёрдохи тайм. 21.40 — «Хроника раскрытия одного преступления» гэһэн документальна фильм. 22.55 — «Дмитрий Шостакович» гэһэн телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 24.00 — «Время». 00.30 — Футболоор «Локомотив» (Москва) — «Арарат» (Ереван).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.40 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.00 — «Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Экран» — телевизионно суглуулбари. 20.30 — М. Степановагай концерт.

ПЯТНИЦА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Глоток после жажды» — телевизионно документальна фильм. 10.55 — Спортын программа. 11.25 — «Залуу наһан, таанадта!». 12.05 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи), 5-дахи сери. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Хүхюун нотонууд» (үнгэтэ). 13.25 — «Эрдэмтэдэ үгэ үгтэнэ». Социалис Ажалай Герой академик Д. С. Коржинский үгэ хэлэхэ. 13.40 — Театр юного зрителя — И. Стрелковой «Представление начинается» гэжэ телевизионно зүжэг. 15.00 — Хүгжэмэй һонин. 15.45 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи), 5-дахи сери. 16.30 — «Бидэнэр БАМ баринабди» (үнгэтэ). 17.00 — «Золотой Орфей» — Уласхоорондын эстрадын дуунай XI фестиваль. Болгариһаа дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Энээниие хүн бүхэн мэдэхэ ёһотой» — хөөрэлдөөн. 19.20 — Һүүлэй һонин.

«Орбита». 19.40 — «Бидэнэр БАМ баринабди» (үнгэтэ). 20.10 — «Лунный камень» — телефильм. (Англи), 5-дахи сери. 20.55 — Хүгжэмэй һонин. 21.40 — Уран зохёолшо В. Каверинэй зохёохы хуудаһанууд. 22.25 — «Золотой Орфей» — Уласхоорондын эстрадын дуунай XI фестиваль. Болгариһаа дамжуулагдаха. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.40 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.00 — Спортын программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Хүгжэм» — телевизионно суглуулбари.

СУББОТО, 5
УЛАСХООРОНДЫН КООПЕРАЦИИН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Түрэлхидтэ зорюулагдаһан дамжуулга». 10.35 — «Харгыгаар ябалгын аюулгүйе сахиха». 11.05 — Документальна фильм (үнгэтэ). 11.25 — Спортын программа. 12.10 — «Ерыш наашаа, онтохон!». «Петушок и подсолнух» — Тулын куклын театрай зүжэг. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Мүнөөдэр — Уласхоорондын кооперациин үдэр». Центросоюзай түрүүлэгшэ А. А. Климовтэй хөөрэлдөөн. 13.30 — «Ороной космонавтикын хүгжэлтын шатанууд». 14.00 — «Үглөөнэй почто». Хүгжэмтэ программа. 14.30 — «Элүүр энхэ байлга» — тележурнал. 15.00 — «Этигээ һаа, этигэгты». 16.00 — «Телевизионно экран дээрэ түрүүшынхеэ». Совет Армиин Центральна академическэ театрай Н. Думбадзиин «Не беспокойся, мама» гэжэ зүжэг. 18.30 — «Время». 19.00 — Совет дуунай концерт. 19.40 — «Музейнүүдээр, выставкын залнуудаар». Кусковой керамикын музей. 20.10 — «Манай үйлсэ», «Садовое кольцо». «Садово - Черногрязская». 21.15 — «Сэнхир галханай» хуудаһануудаар. 22.10 — «Ороной космонавтикын хүгжэлтын шатанууд». 22.40 — «1975 оной дуун». 23.05 — Спортын һонин. 24.00 — «Время».

ВОСКРЕСЕНИ, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Уншагшадтаяа Константин Симоновэй уулзалга». 11.10 — Документальна фильм. 11.20 — Спортын һонин. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Бүхы юумэ мэдэхэ хүсэлэнтэйб» — киножурнал. 14.20 — «Музыкальный магазин» — мультфильм. 14.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 15.40 — Ф. Шопенэй зохёолнуудай концерт. 16.05 — Уласхоорондын һонин. 16.35 — «Аркадий Райкин» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 17.30 — «Москвагай концертын залнуудаар». 18.30 «Время». 19.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 19.40 — «Совет ороной үхибүүд». «Доброе утро» — телевизионно документальна фильм. 21.10 — «Явир» — телевизионно фильм-концерт. 20.30 — «Уншагшадтаяа Константин Симоновэй уулзалга». 21.30 — «Хүдөөгэй һонин». 22.30 — Спортын һонин. 24.00 — «Время».

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдэлмэришэдэй һайндэр» — түрүү бэшэг. «Республикын нэгэ үдэр» — суглуулбари. Улаан-Үдын горсоведэй нэгэдэхи сесси. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ажахы бүхэндэ — хонидые шахан таргалуулха талмай» — И. Соколовой статья. ГПТУ-гай һонин. Партийна ажабайдалай хронико.

Гурбадахи хуудаһан ажалшадай бэшэгүүдээр бүридхэгдэнэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хоёр дахин лауреат» — П. Натаевай статья. Хилын саана. Телевидениин долоон хоногой программа.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-13544. Заказ № 00444